

Poština plačana pri pošti Slovenj Gradec

Cena: 2,90 EUR

leto: XXXXI

junij 2009

številka: 6

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

• Gozdarstvo • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo • Lesna industrija • Šparovni kotiček

• Praznujejo • Ljudje in dogodki • Kultura in jezik • Prgišče zgodovine • Razvedrilo • Spominjamo se jih

Minister dr. Milan Pogačnik v Novolesu

Silvo Pritržnik, univ. dipl. inž. gozd.

Predstavniki slovenskih gozdnogospodarskih družb in predstavnika Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov smo se v Novem mestu z ministrom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dr. Milanom Pogačnikom in njegovo ekipo pogovarjali o aktualnih dogajanjih na področju gozdarske dejavnosti. Poleg predstavnikov gozdnogospodarskih družb in SKZG sta se razgovora udeležila tudi sekretar združenja za lesarstvo in direktor podjetja Novoles.

Gozdarji smo ministra seznanili z aktualnimi problemi gozdarstva in lesne industrije, ki se v tem kriznem času dogajajo v gozdnogospodarskih družbah. Predvsem smo omenili korenito poslabšanje tržnih razmer pri prodaji lesa in upadanje naročil. Kot v drugih gospodarskih panogah so tudi v gozdarskih dejavnosti likvidnostne težave podjetij in težave pri pridobivanju kreditov. Opozorili smo na neenakopravni položaj naših družb pri pridobivanju sredstev iz razpisov ministra za gospodarstvo in ministra za delo, pri katerih smo gozdarji izločeni zaradi registracije gozdarske dejavnosti kot primarne dejavnosti. Vedno več gozdarskih družb se ukvarja s predelavo lesa in vlaga v znanje in tehnologijo na lesnopredelovalnem področju s ciljem, da se lesu, ki ga pridobimo iz slovenskih gozdov, doda vrednost in se vgradi v finalni izdelek v slovenskem prostoru.

Minister ocenjuje, da je v gozdarstvu obremenjujoče nesodelovanje segmentov, ki delujejo v tej panogi in da v Sloveniji nimamo enotne strategije razvoja gozdarstva, zato predlaga, da se opredelijo strateška izhodišča, pri katerih naj bi sodelovali vsi akterji na področju gozdarstva.

Ob zaključku razgovora sta direktor GG Novo mesto in direktor podjetja Novoles predstavila projekt povezave med podjetji, na osnovi katerega bo GG prevzel primarno predelavo Novolesa v svoje področje delovanja in namesto s hlodovino oskrboval Novoles z žaganim lesom.

Minister podpira sodelovanje med gozdarsko in lesarsko dejavnostjo in ocenjuje, da tak način povezave daje večjo priložnost uporabe lesa v slovenskem prostoru.

Minister dr. Milan Pogačnik z Rokom Birbičem, direktorjem Novolesa, d. d., v razstavnem prostoru Novolesa

Razstavni prostor Novolesa

Modernizacija opreme za spravilo lesa

Drago Pogorevc, dipl. inž. str.

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d., je v mesecu juniju nabavilo novo gozdarsko žičnico za spravilo lesa na razdalji do 700 metrov. Naprava je plod najnovejše tehnologije žičniškega spravila in omogoča tudi spuščanje oziroma vleko navzdol, in to celih dreves. Napravo je izdelalo avstrijsko podjetje MM Forsttechnik GmbH.

5. junij 2009 – mednarodni dan okolja

»Naš planet nas potrebuje – združimo se v boju proti klimatskim spremembam!«

Matej Ivartnik, dipl. san. inž., Zavod za zdravstveno varstvo Ravne

Mednarodni dan varstva okolja je razglasila Generalna skupščina OZN leta 1972, da bi obeležila otvoritev Stockholmske konference o človekovem okolju. Vsako leto 5. junija ZN promovirajo zavedanje o okolju in poskušajo krepiti okolju prijazno politiko in aktivnosti.

Tema letošnjega mednarodnega dneva okolja je: Naš planet nas potrebuje – združimo se v boju proti klimatskim spremembam! Tema odraža nujnost, da bi bil dosežen visok nivo strinjanja svetovnih narodov pri sprejemanju zaveze o skupnem boju proti klimatskim spremembam. 15. konferenca ZN o klimatskih spremembah bo potekala decembra v Köbenhavnu. V zvezi s tem želijo opozoriti tudi na potrebo po sodelovanju pri premagovanju revščine in zagotavljanju boljšega gospodarjenja z gozdovi.

Milijardo dreves

Gostitelj letošnjega mednarodnega dneva okolja je Mehika, kar odraža naraščajoči pomen držav latinske Amerike v boju proti klimatskim spremembam. Mehika je tudi vodilni partner v kampanji Milijardo dreves. Cilj kampanje, ki jo je sprožila Nobelova nagajenka za mir Wangari Maathai, je vsako leto na planetu zasaditi vsaj milijardo dreves oz. do konca leta 2009 zasaditi skupno 7 milijard dreves. Drevesa so naravna zaščita proti posledicam podnebnih sprememb, akcija pa omogoča sodelovanje vsakemu, ki ima možnost posaditi drevo na lastnem vrtu.

Drevesa zmanjšujejo količino ogljikovega dioksida, ki se pretirano kopiči v ozračju in vpliva na segrevanje planeta. Pri ZN ocenjujejo, da eno drevo letno predela 12 kilogramov ogljikovega dioksida in ob tem

proizvede dovolj kisika za letno porabo štiričlanske družine. Prav v Mehiki poteka program zelo intenzivno in je število novo posajenih dreves zelo visoko. V tej državi so zelo odločno pristopili k boju proti klimatskim spremembam in lahko služijo kot zgled ostalim.

Podnebne spremembe

Podnebne spremembe predstavljajo eno najbolj resnih groženj zemeljski biodiverziteti, naravnim virom, poljedelstvu, dostopu do hrane in pitne vode ter izkoreninjenju revščine.

Cilj je ustaviti globalno segrevanje in razviti večjo odpornost na podnebne spremembe, ki jih lahko pričakujemo v prihodnosti. Da bi cilj dosegli, je potrebno združiti različna sredstva, pri čemer pa mora biti temeljno vodilo enakost. Potrebno je zaščititi najbolj občutljive skupnosti in še posebno zelo omejene vire, s katerimi le-te razpolagajo.

Bolj enakomerno je potrebno razporediti vzorce potrošnje in racionalizirati porabo energije in proizvodnjo odpadkov v razvitem svetu.

Ledeniki se topijo hitreje, kot smo pričakovali. Ekstremni vremenski pojavi se pojavljajo vedno pogosteje in klimatske spremembe se dogajajo hitreje od najhujših pričakovanj.

Ukrepajmo zdaj!

Ne samo odločevalci, ampak družba nasploh in tudi posamezniki moramo odigrati svojo vlogo, da bi bil boj proti klimatskim spremembam uspešen.

Zato naj 5. junija vsak stori nekaj, kar bo pomagalo ohranjati okolje našega planeta. Posadite svoje drevo, odpovejte se vožnji z avtomobilom, poberite odpadke okoli svoje hiše ... Podobno storite tudi na kakšen drugi dan in učinek bo rasel. S skupnimi močmi lahko ponudimo zanamcem možnost, da bodo sami odločali o lastnem obstoju.

Informativni gozdarski storži v maju

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd,
Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Slovenj Gradec

Foto: Gorazd Mlinšek

Pa je za nami mesec ljubezni, mesec cvetenja in hrepenenja po toploti. Kar se tiče ljubezni, naj vsak sam pri sebi presodi. Živali, še posebno razni ptiči, so letos pohiteli s svatovskim petjem že konec aprila in v začetku maja, tako da je kosova ptičja mladina že konec maja zapuščala gnezdo. Pa tudi cvetoč ni bil letošnji maj kot v preteklih letih, saj je toplo vreme pripomoglo k predčasnemu cvetenju in zorenju. Marsikje na Koroškem so se čudili, kako hitro so jim pričeale zoreti češnje. Po toploti pa v velikem travnu tudi Korošice in Korošci nismo hrepeneli, saj nas je sonce v drugi polovici maja krepko pregrevalo. Tudi nas je oplazil vročinski val. Najbolj so ga bili veseli sladoledarji. Statistično gledano se je sezona lizanja pričela prej kot prejšnja leta. Kljub toploti je bilo majsko vreme pestro. Prvi teden je bil bolj oblačen, potem se je pričelo obdobje jasnega do delno jasnega vremena. Jasnino so še kar pogosto prekinjali nevihtni oblaki, ki so nas osvežili z nevihtni padavinami v dvanajstih dneh. Prevladovale so predvsem lokalno različno razporejene nevihte v krajših časovnih intervalih. Zabeljene so bile tudi s točo, zadnja dva dni v maju pa so bili naši vrhovi zasneženi. **Najmočneje je zasipala kot jajca in orehi debela toča 22. maja nekatere predele dravogradske občine, še posebno pa Šentjanž, v smeri proti Pamečam, prestopila je slovenjgraško občinsko mejo in ropotala po avtomobilskih in drugih strehah tudi ob vznožju mislinjskega Pohorja. Popoldansko neurje je ta dan povzročilo veliko škodo v gozdovih v katastrskih občinah Pernice, Mlake in Gortina. Veter je podrl in prelomil posamezno in v skupinah več kot 2000 m³ dreves. Lastniki poškodovanih gozdov so takoj pričeli s sanacijo teh vetrolomov, saj je nevarnost prekomerne namnožitve podlubnikov zelo velika. Toča je povzročila škodo tudi v večernih urah 26. maja področju Šentanela, Strojne, Leš. Najnižje majske dnevne temperature so bile v nižinah od 6 °C do 15 °C (vročinski val), najvišje dnevne pa od 15 °C do 28 °C. V Ljubljani so se potili pri 30 in več stopinjah Celzija.**

Uršlja gora s Šratneka

Poškodovano deblo gorskega javorja

Nevihte je spremljalo občasno grmenje. Zaradi grmenja pa se niso stresla tla v Mežiški dolini 20. maja dopoldan in 21. maja zjutraj, tresenje so povzročili potresni sunki s središčem v neposredni bližini Črne na Koroškem.

In kakšno je bilo pretresanje gozdarskih storžev v maju 2009? Gozdarji javne gozdarske službe smo veliko časa posvetili pripravi prireditvam ob Tednu gozdov, ki so potekale zadnji teden v maju. Teden gozdov je namenjen širši javnosti. Na vseh območnih enotah Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS) je bilo pestro in živahno.

Kaj se je dogajalo v slovenjgraškem gozdnogospodarskem območju v času Tedna gozdov, si preberite v tej številki Viharnika.

5. in 6. maja smo se poleg gozdarjev načrtovalcev ZGS OE Slovenj Gradec zbrali revirni gozdarji Krajevne enote Črna in vodje odsekov na izobraževalni delavnici v Črni na Koroškem, da se pripravimo na izvajanje obnove gozdnogospodarskega načrta gozdnogospodarske enote Mežica. **Vsakihi deset let gozdarji izvedejo inventuro v posamezni gozdnogospodarski enoti.** V gozdnogospodarsko enoto Mežica spadajo vsi gozdovi (zasebni in državni) občine Mežica in gozdovi občine Črna na Koroškem (Črna na Koroškem, del Ludranskega vrha, Javorje, Žerjav, Jazbina, Podpeca, Topla). Po kabinetnem delu, kjer smo analizirali gospodarjenje v preteklem desetletju, smo preizkusili znanje na vzorčnih ploskvah v sestojih Pece. Podali smo se tudi v zaradi industrije najbolj poškodovana gozdnata pobočja Tebra in Doline smrti v slovenjgraškem gozdnogospodarskem območju.

Človek je skozi stoletja spremenil stabilni naravni gozd v smrekove monokulture tudi na Mislinjskem Pohorju. Že več kot 50 let gozdarji izvajajo sanacijo mislinjskih smrekovih monokultur na najrazličnejše načine (saditev listavcev predvsem bukve, zaščita teh sadik itd.). Kaj smo izvedli do sedaj in kaj nas še čaka, smo se pogovorili na strokovnem posvetovanju 7. maja 2009 v Šmartnu na Pohorju gozdarji

iz območnih enot Maribor, Slovenj Gradec in Celje, v katerih se razprostirajo ti gozdovi.

13. maja so imeli terenske vaje dijaki Srednje gozdarske in lesarske šole iz Postojne. Kljub deževnemu vremenu so na KE Radlje prisluhnili radeljski gozdarki Zdenki Jamnik in Mihu Kristanu. Zanimivo jih je bilo voditi po Sgermovih gozdovih na Orlici na Pohorju, spoznali so tudi najvišjo smreko v Sloveniji. Gospodarjenje na celku jim je predstavil Blaž Kristan, ki gospodari na Sgermovi kmetiji. Iz bogatih pohorskih gozdov smo šli v Žerjav, v Črno na Koroškem in na Teber, kjer nas je sprejel vodja KE Črna Milan Golob. Razglabljali smo o uničenih gozdovih in o naravni in umetni revitalizaciji nekdanj mrtvih gozdnih tal. Dijaki so z zanimanjem prisluhnili Matvozom, katerim je industrijski plin iz topilnice v Žerjavu najbolj uničil gozd.

16. maja so nas obiskali gozdarji iz Freudenstadta (Nemčija). Z rezultati sonaravnega gospodarjenja so se seznanili v Pahernikovih in Sgermovih gozdovih. Tudi oni so se priklonili smreki rekorderki.

10. maja 2009 je bil objavljen javni razpis na podlagi Programa razvoja podeželja 2007–2013 (PRP 2007–2013) za področje izobraževanja. Pred tem je bil objavljen

Na regijskem kvizu o gozdu

javni razpis iz PRP 2007–2013 za pridobitev finančnih sredstev za gozdne prometnice in gozdno mehanizacijo.

21. maja je bilo živahno tudi v Čebelarskem domu Čebelarske zveze Slovenije v Lukovici. Izobraževalni dan s področja gozdne tehnike so imeli gozdarji iz vseh območnih enot Zavoda za gozdove.

Zelo živahni so postali ob novici, da sta delovodja GG Slovenj Gradec Milan Žaže in šofer gozdarskega tovornjaka Edo Kotnik v Koprivni nedaleč od Škrubija videla in fotografirala medveda z ovratnico. Medved Rožnik se je naveličal Ljubljančanov in se podal na Koroško, kjer se je v Podpeci posladkal z medom, nato pa nadaljeval turnejo v Avstrijo. Železna Kapla z okolico je podobna črnjanskemu koncu, morda bo ostal tam ...

Medveda se niso bali niti sedmošolci koroških osnovnih šol, ki so se oblečeni v dežne plašče podali po gozdni poti v neposredni bližini Centra za šolske in občolske dejavnosti (CŠOD Peca) na Bregu. Na regijskem kvizu, katerega so izvedli ob pomoči COŠD Peca in Osnovne šole Mežica gozdarji ZGS OE Slovenj Gradec 27. maja, so preizkusili svoje znanje o gozdu. Bili so zelo dobri!

Gozdarji iz Nemčije (Freudenstadt) pri Sgermu na Orlici (med njimi v sredini od leve Jerneja Coderl, prof. dr. Jurij Diaci, gostitelj Blaž Kristan)

Maturanti Srednje gozdarsko lesarske šole Postojna pod Sgermovo smrekovo rekorderko

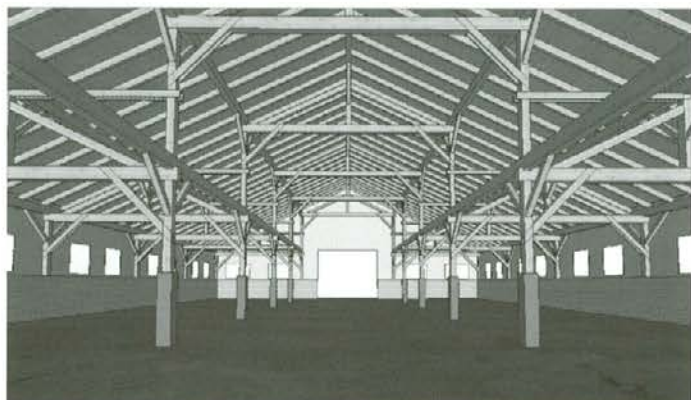
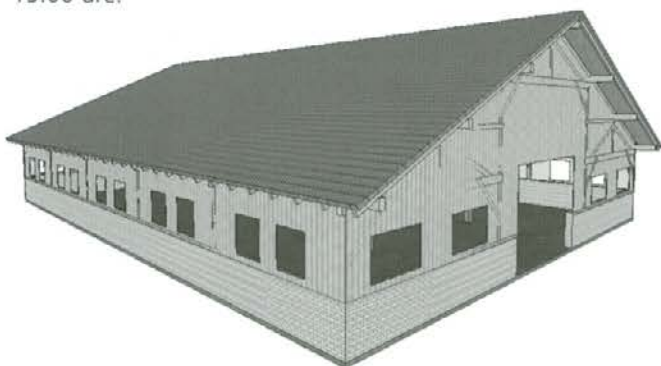
Kmetje priložnost za vas – nepovratna razvojna sredstva

Kmetje, mladi prevzemniki kmetij, ne zamudite priložnosti za pridobitev nepovratnih sredstev na JAVNEM RAZPISU ZA DODELJEVANJE sredstev iz naslova ukrepa POSODABLJANJE KMETIJSKIH GOSPODARSTEV – UKREP 121!

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je 23. 1. 2009 objavilo razpis v višini 12.000.000,00 Eur. za mlade prevzemnike kmetij in je odprt do porabe sredstev. Nepovratna sredstva so namenjena tudi za naslednje naložbe:

- *naložbe v neposredno prodajo kmetijskih pridelkov na kmetiji,*
- *naložbe v obnovo in novogradnjo gospodarskih poslopij – hleve,*
- *naložbe na področju pridelave medu in drugih čebelnih proizvodov – postavitev stacionarnih čebelij,*
- *naložbe v objekte za prodajo kmetijskih pridelkov na kmetiji.*

Podrobne informacije o razpisu dobite na www.mkgp.gov.si, javni razpisi, in na tel. številkah 01 47 89 000 in 01 58 07 792 od ponedeljka do četrta od 8.00 do 15.00 ure.

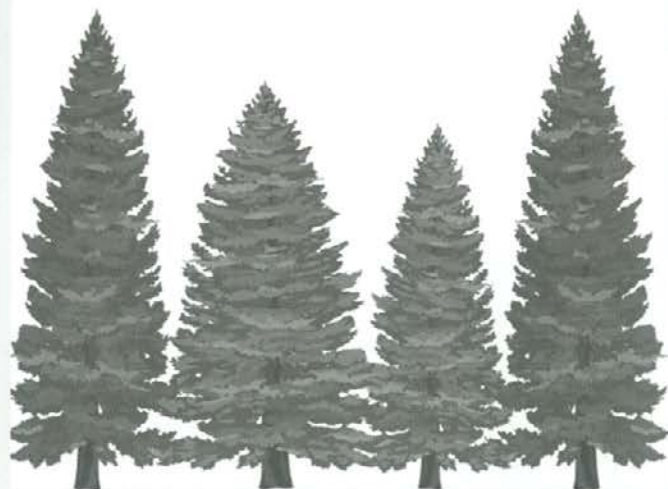
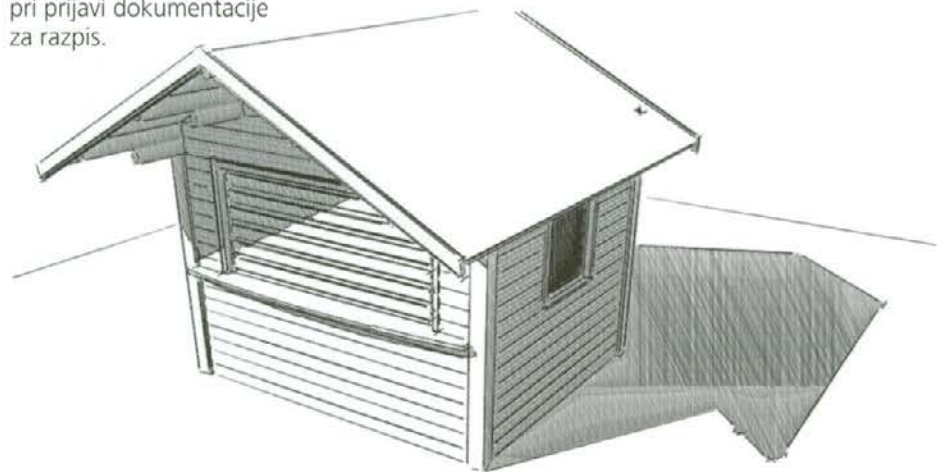
V zvezi s tem razpisom vam v Gozdnem gospodarstvu, d. d., in GLI, d. o. o., v sodelovanju s Smreko Gornji Grad nudimo izgradnjo objektov iz lesa, ki so predmet razpisov, z možnostjo kompenzacije z odkupom vašega lesa.

GLI, d. o. o., gozdno lesni inženiring, vam nudi tudi strokovno pomoč pri prijavi dokumentacije za razpis.

Kontaktne osebe:

GG Slov. Gradec, komerciala,
tel.: 02 88 43 332 in

GLI, d. o. o., Otiški Vrh – Saša Lovec,
tel.: 031 687 977

Vabilo na srečanje upokojenih koroških gozdarjev

Čas beži in nič ne reče, zato se zberimo na 17. srečanju upokojenih koroških gozdarjev z dobro voljo in s pristrčno dobrodošlico. Srečanje bo v Šentanelu pri gostilni Marin v petek, 10. julija 2009, s pričetkom ob 10. uri.

Program srečanja bomo popestrili z ogledom Šentanela, s pevskim oktetom LD Prežihovo ter muzikantom Božank, ki nam bo igral vse do večera.

Vabljeni ste vsi člani upokojeni koroški gozdarji in tudi aktivni prijatelji, s katerimi se želimo srečati.

Pred srečanjem vas bodo obiskali naši terenski poverjeniki prijavite se v čim večjem številu!

Predsednik Kluba upokojenih koroških gozdarjev Jože Logar

Sanacija vetroloma Črnivec

Marijan Denša, vodja odseka za gojenje in varstvo gozdov, ZGS OE Nazarje

Danes ugotavljamo, da je bila sanacija vetroloma na Črnivcu nastalega v juliju 2008, vsekakor uspešna. Za to ima zasluge, predvsem takojšnje, dobro organizirano in usklajeno delovanje in zlasti sodelovanje vseh udeležencev pri sanaciji: lastnikov gozdov, občine, civilne zaščite, gasilcev in drugih tehničnih služb, izvajalcev del in ne nazadnje tudi območne enote Zavoda za gozdove Slovenije.

Pregled dogodkov ob vetrolomu na Črnivcu

Že čez eno uro po viharju (13. 7.) sta bila na terenu prisotna krajevno pristojni revirni gozdar in vodja območne enote, ki ga je o ujmi obvestil revirni gozdar, saj sta bila vodja krajevne enote in vodja odseka za gojenje in varstvo gozdov na dopustih. Takoj je bila vzpostavljena povezava z občino (županom) in civilno zaščito in začelo se je delo na terenu. Čistile so se ceste do kmetij. Opravljene so bile prve ocene škode, prve izjave za javnost. Naslednji dan, v ponedeljek (14. 7.), so se z dopustov vrnili nekateri revirni gozdarji, ki so jih lastniki klicali zaradi ujme, in vodja odseka za gojenje in varstvo gozdov. Opravili so ogled obsega poškodb in cenitve, začeli smo s svetovanjem lastnikom gozdov. Posledice so si ogledali predstavniki vlade. Začeli smo zbirati ponudbe izvajalcev del. Začele so se prve sanacije na enem objektu celo strojna sečnja.

V torek (15. 7.) smo na OE Nazarje osnovali skupino za koordinacijo sanacije ujme, ki je takoj pripravila smernice za sanacijo in jih predstavila lastnikom gozdov.

V četrtek (17. 7.) smo organizirali prvi zbor oškodovanih lastnikov gozdov, kjer so bili prisotni tudi predstavniki občine, civilne zaščite, svetovalne službe in za izvajanje sanacije zainteresirani izvajalci. Predstavili smo stanje, aktivnosti, ukrepe za sanacijo in obnovo, izvajalci so predstavili svoje ponudbe in navezali stike z lastniki gozdov. Tu se je pokazala prednost organiziranega nastopa lastnikov gozdov, saj so pred meseci ustanovili svoje društvo. Ko so nekateri ponudniki izvedeli, kako »močni« so lastniki gozdov, da se spoznajo na svoje delo in da so organizirani v društvo, so takoj popravili svoje ponudbe. Navzgor. Seveda je svoje naredila tudi konkurenca, saj smo na enem mestu zbrali vse resne

Posek in izdelava drevja

ponudnike. Prava borza ponudbe in povpraševanja.

V soboto (19. 7.) smo začeli opravljati cenitve škod v gozdovih, kar je bila »misija nemogoče«, saj je bilo večina sestojev povsem nedostopnih. Tu je prišlo do veljave naše dobro poznavanje terena in sodelovanje z lastniki gozdov, saj smo v kratkem času opravili res Siziŕovo delo.

Glavna skrb pri sanaciji je bila varnost. Naše moto pri sanaciji je bilo, da bo uspešna le, če ne bo resnejših poškodb izvajalcev. Izkušnje kažejo, da je tovrstno delo v gozdu zelo nevarno, pogoste so resne poškodbe in tudi smrtne ŕrtve. Zato smo nemudoma pristopili k osveŕljanju in obveŕljanju lastnikov gozdov o nevarnostih pri izvajanju del sanacije.

V sredo (23. 7.) smo organizirali prvi tečaj varnega dela sečnje in spravila po vetrolomu, v petek (25. 7.) naslednjega in tudi kasneje smo lastnike in izvajalce stalno opozarjali na varnost pri delu. V teh dneh smo zaznali prve napade podlubnikov na poškodovano drevje.

Vse kaŕe, da nam je uspelo. Do konca aprila, ko smo pospravili 98 % vsega v ujmi poškodovanega lesa, na območju ni bilo resnejše poškodbe izvajalca del – ne lastnika gozda ne najetega delavca.

Sanacija gozdov

Sanacija (posek, izdelava, spravilo in odvoz poškodovanega lesa, izgradnja gozdnih prometnic in popravilo le-teh po končanem delu) je potekala v veĕ fazah. Najprej je bilo treba zagotoviti dostop do kmetij in prehodnost ostalih gozdnih cest ter urediti infrastrukturo.

Nato se je izdelal sanacijski naĕrt, v katerem so se za posamezne lastnike gozdov predvideli obseg, naĕin in rok sanacije poškodovanega lesa v doloĕnem gozdnem predelu. Ker so bile v vetrolomu poškodovane ogromne povrŕine smrekovih sestojev in ker je bilo veliko neuporabnega lesa, ki je ostal v gozdu, je pretila nevarnost razmnoŕitve smrekovih podlubnikov. Sanacijo je bilo potrebno opraviti hitro in dosledno, saj se je s tem prepreĕil razvoj podlubnikov.

Naĕinov sanacije je bilo veĕ, odvisno od

terenskih razmer, obsega in stopnje poškodovanosti sestojev. Na povsem uniĕenih terenih sta prevladovala strojna seĕnja s posebnimi stroji »harvester« in odvoz lesa z mesta poseka s stroji »forwarder«. Tak naĕin poseka je hiter in uĕinkovit, zlasti pa izredno varen. V sestojih, kjer je bil poškodovan le del dreves, sta prevladovala »klasiĕna« seĕnja z motorno ŕago in izvek lesa s traktorjem. Na strmih terenih je bilo treba les spraviti iz gozda z gozdarskimi ŕiĕnicami. Hkrati s posekom lesa je bilo treba opraviti tudi gozdni red, kar zaradi velikih koliĕin seĕnih ostankov ni bilo enostavno. Na sreĕo se pri strojni seĕnji in izdelavi lubje poŕkoduje v tolikŕni meri, da je manj primerno za razvoj zalege podlubnikov. Poleg tega pa so bile ogromne koliĕine seĕnih ostankov vabljlive za izdelavo sekancev za kurjavo, kjer se je morebitna zalega prav tako uniĕila.

Pri tako velikih koncentracijah lesa, kot smo jim bili priĕa na Črnivcu, so bile gozdne ceste nedvomno zelo obremenjene, saj se je v kratkem času in v razliĕnih (vĕasih tudi neugodnih) vremenskih razmerah po njih prepeljalo toliko lesa, kot bi se ga v normalnih razmerah v veĕ desetletjih. Temu primerno smo njihovem vzdrŕevanju posvetili posebno skrb. A so se kljub vsemu obĕasno spremenile v preoranim njivam podobne kolovoze. Nedvomno so bile gozdne ceste kritiĕne toĕke sanacije zaradi preobremenitev ter koordinacije prevozov in skladiŕĕ lesa.

Do rojenja podlubnikov je bila sanacija praktiĕno opravljena. Seveda pa so poŕkodovani sestoji izredno občutljivi na vse nadaljnje negativne dejavnike okolja in ĕloveka, na veter in sneg, suŕo, pripeko (oŕigi skorje), na bolezn i in seveda tudi na podlubnike. Zato se sproti pojavljajo nova ŕariŕĕa podrtih ali poŕkodovanih dreves, ki jih je treba sanirati. Evidentirali smo ŕe veĕ tisoĕ takih dreves, ki jih lastniki v najkrajŕem moŕnem ĕasu pospravijo, a se kar naprej pojavljajo nova. To bo trajalo ŕe nekaj ĕasa.

Prav tako pa bosta dolgotrajna obnova in nega mladega gozda. O tem pa kdaj drugiĕ.

Za sanacijo vetrolomov so pomembne gozdne prometnice

Regijski kviz Mladi in kmetijstvo

Danica Onuk, inž. agr.

Regijski kviz Mladi in kmetijstvo za Koroško regijo je potekal v soboto, 28. marca 2009, v dvorani krajevne skupnosti Vuhred. Pripravila sta ga Društvo podeželske mladine Dravska dolina in Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije, Kmetijsko gozdarski zavod Ptuj. Tričlanske ekipe mladih s podeželja so tekmovali iz naslednjih tem: navzkrižna skladnost v kmetijstvu (trije standardi), vsebine iz gozdarstva (vrednotenje okroglega lesa) in odnosi z javnostmi.

Na tekmovalje se je prijavilo 6 ekip iz društev podeželske mladine Dravska dolina, Dravograd in Mislinjska dolina. Iz vsakega društva sta sodelovali dve ekipi. Potek tekmovanja je spremljala strokovna komisija v sestavi: Danica Onuk, KGZS, KGZ Celje predsednica komisije, Jerneja Čoderl, ZGS KE Radlje ob Dravi članica, Jože Murko, KGZS, KGZ Ptuj član.

Tekmovalo se je v treh krogih. V prvem krogu se je odgovarjalo na 12 vprašanj. Za vsako vprašanje so bili podani trije možni odgovori (a, b in c). V kolikor je ekipa odgovorila pravilno, je prejela 1 točko, v nasprotnem primeru pa 0 točk. V drugi krog se je uvrstilo 5 ekip, saj je ekipa z najmanjšim številom točk izpadla iz nadaljnjega tekmovanja.

V drugem krogu se je odgovarjalo na 9 trdilnih vprašanj, torej z da ali ne. Po tem krogu sta se izločili dve ekipi z najmanjšim številom točk, zbranih v prvih dveh krogih. Ekipa z zbranim najmanjšim številom točk je takoj izpadla iz nadaljnjega tekmovanja, o drugi izpadli ekipi pa so odločala dodatna vprašanja.

Tri najboljše uvrščene ekipe so se po prvih dveh krogih uvrstile v tretji krog tekmovanja, kjer so izbirale vprašanja za 1, 2 ali 3 točke. Vsaka ekipa je odgovarjala na 2 vprašanja. Po zaključenem tretjem krogu sta imeli dve ekipi na prvem mestu enako število točk, zato so o zmagovalcu odločala dodatna vprašanja.

Med šestimi ekipami je največ znanja pokazala domača ekipa DPM Dravska dolina 1 v sestavi: Jani Strmšnik, Barbara Krajnc in Tomaž Žebrek. Prvo mesto si je ekipa priborila šele po dodatnih vprašanjih v zadnjem krogu.

Drugo mesto je zasedla ekipa DPM

Komisija z leve: Jože Murko, Danica Onuk, Jerneja Čoderl

Ekipa Dravograd 1

Ekipa DPM Mislinjska dolina

Ekipa Dravska dolina 1 je zasedla 1. mesto

Mislinjska dolina 2 v sestavi: Helena Grušovnik, Miha Vitko in Klemen Konečnik, tretje mesto pa je zasedla ekipa DPM Dravograd 1 v sestavi: Simon Žganec, Saša in Tjaša Matičko. 4. mesto je pripadlo ekipi Mislinjska dolina 1, 5. mesto ekipi Dravska dolina 2 in 6. mesto ekipi Dravograd 2.

Vse ekipe so se na kviz dobro pripravile, o čemer pričajo njihova izenačenost glede

doseženih točk in dodatna vprašanja, ki so bila potrebna v drugem in tretjem krogu. Organizator je vsem ekipam podelil priznanja in praktične nagrade, prve 3 ekipe pa so prejele še pokale.

Prireditve se je udeležil tudi poslanec in podpredsednik odbora za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter župan občine Radlje ob Dravi Alan Bukovnik.

V skladu s pravilnikom se je zmagovalna ekipa udeležila državnega kviza Mladi in kmetijstvo, ki je letos potekal v soboto, 18. aprila, v Dolah pri Litiji. Prireditve sta pripravili Zveza slovenske podeželske mladine in Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije skupaj s Kmetijsko svetovalno službo Slovenije in z domačim Društvom podeželske mladine Hribci.

V znanju iz štirih sklopov tem (poleg treh, ki so bili že na regijskem tekmovanju, je bil dodan še Zakon o društvih) se je pomerilo 10 ekip iz vse Slovenije. Prvo mesto so si priborili mladi iz DPM Šmihel nad Mozirjem, drugi so bili DPM Vrstnik-Ledine, tretje mesto pa je zasedla domača ekipa Hribcev.

Objavljeni razpisi programa razvoja podeželja RS 2007–2013

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ima objavljene naslednje javne razpise, ki so aktualni za kmetije in podjetja na podeželju:

Ukrep 111 – Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu, v sklopu katerega lahko zaposlite za povračilo stroškov za usposabljanje oziroma pridobitev certifikata o nacionalni poklicni kvalifikaciji s področja kmetijstva, gozdarstva in živilske dejavnosti. Podprte so naslednje nacionalne poklicne kvalifikacije: predelovalec/predelovalka mesa, predelovalec/predelovalka mleka, predelovalec/predelovalka sadja, živinorejec/živinorejka, itd ... Vlagatelji so nosilci kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s primarno kmetijsko pridelavo kmetijskih proizvodov, ki jih opredeljuje priloga I k Pogodbi, lastniki oziroma solastniki zasebnih gozdov, ki se ukvarjajo s primarno pridelavo in predelavo kmetijskih in gozdarskih proizvodov. Udeleženci usposabljanj, ki so upravičeni do povračila stroškov za usposabljanje, so lahko nosilci kmetij, člani kmetij, zaposleni v kmetijskih gospodarstvih, ter lastniki oziroma solastniki zasebnih gozdov.

Ukrep 123 – Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom za kmetije z dopolnilno dejavnostjo, v sklopu katere lahko sofinancirate naložbe, ki zadevajo:

- predelavo in trženje kmetijskih proizvodov (predelava mesa, sadja, mleka ...);
- predelavo in trženje živilskih proizvodov (peka kruha ...);
- prvo stopnjo predelave in trženja lesa (žaganje, skobljanje ...).

Ukrep 311 – Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti je namenjena razvoju dejavnosti na kmetijah. Prinaša možnost, da se na kmetiji uredijo maloprodajne trgovine, ki poleg lastnih proizvodov nudijo tudi osnovna in druga živila. Podpira pridobivanje energije in predelavo lesa. Novost razpisa je možnost kandidiranja za predelavo zelišč v farmacevtske namene ter pridobivanje biodizla, soli in šote, podpira pa naslednje storitvene dejavnosti na kmetijah:

- turizem (gostinske nastanitvene dejavnosti in strežba jedi in druge

negostinske dejavnosti, definirane v predpisih, ki urejajo dopolnilne dejavnosti na kmetiji);

- postavljanje ostrešij in krovski dela pri uporabi tradicionalnih materialov (lesa in slame);
- računalniško programiranje, svetovanje in druge, s tem povezane dejavnosti;
- druge informacijske dejavnosti računovodske, knjigovodske, davčno, podjetniško in poslovno svetovanje, veterinarstvo, izobraževanje, zdravstvo in socialno varstvo, popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo, čuvanje, oskrbo in nego hišnih živali.

Ukrep 312 – Podpora ustanavljanju in razvoju mikro podjetij je namenjena mikro podjetjem, ki so registrirana kot samostojni podjetnik posameznik, gospodarska družba ali zadruga ter imajo sedež in opravljajo dejavnost izven naselij s statusom mesta. Že registrirana mikro podjetja na podeželju lahko opravljajo različne dejavnosti: obdelujejo in predelujejo les, proizvajajo pohištvo, metle in krtače, stroje za živilsko in tobačno industrijo, kmetijske in gozdarske stroje, peči in gorilnike, tekstil, pletene in kvačkane izdelke, usnje, se ukvarjajo z oskrbo z električno energijo, s plinom, paro, z gostinskimi nastanitvenimi dejavnostmi, z veterino, izobraževanjem predšolska vzgoja in drugo izobraževanje, s socialnim varstvom, čuvanjem, oskrbo in nego hišnih živali itn.

Ukrep 323 – Ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja – podpira obnovo kulturne, etnološke dediščine na podeželju (nepremične spomenike, spomeniška območja, nepremično dediščino, kulturno krajino, naselbinsko dediščino), muzeje na prostem, ekomuzeje, prostore za postavitev stalnih razstav etnološke dediščine ter ureditev in izgradnjo tematskih poti, ki povezujejo naravne in kulturne znamenitosti lokalnega območja. Vlagatelji so lahko lastniki, solastniki in najemniki predmeta podpore deset in več let.

V juniju 2009 se pričakuje objava javnega razpisa: **Ukrep 112 – Pomoč mladim prevzemnikom kmetij in ukrep 121 – Posodabljanje kmetijskih gospodarstev za naložbe na področju govedoreje**.

Več informacij o javnih razpisih dobite na svoji izpostavi Kmetijske svetovalne službe in na spletni strani Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP): http://www.arsktrp.gov.si/si/javni_razpisi/.

Barbarin rov

Ivan Rus

Besede, ki se rojevajo samo v pridigarjevih ustih, umirajo v ušesih poslušalcev, tiste pa, ki prihajajo iz srca, zadevajo v srce.

Nekaj strašnega se je moralo zgoditi tistega davnega maja leta 1945. Šele sedaj prihajajo na dan grozote vojnega in povojnega časa. Kako so mogle biti tako dolgo zamolčane! Še po tolikih letih si ljudje ne upajo spregovoriti. Še sedaj se nekateri bojijo za svoje »riti«! Moralo je biti grozno! Nam mlajšim otrokom, ki smo se rodili po drugi svetovni vojni, je mama pripovedovala, kaj se je dogajalo od devetega do petnajstega maja leta 1945. Oče se je vrnil s prisilnega dela nekje v Avstriji. Ker se je bal za svojo kožo, je kot zidar odhajal zgodaj zjutraj h kmetu Macigoju zidat krušno peč, ki se je bila podrla. Kmetija je bila od rok, zato tja ni zašel kak ubežnik, Nemec ali ustaš. Tako je bila mama doma s petimi otroki. Brat Franc je bil star komaj dobre tri mesece. »Če sem srečno preživela vso vojno,« si je mislila, »bom preživela tudi te zadnje dneve, pa naj se zgodi kar koli.« Cele trume ubežnikov so dan in noč hodile po cesti. Vozovi s konjsko vprego so prevažali ženske, otroke in vojake. Vsak se je hotel rešiti, kakor je vedel in znal. Ker je naša družina stanovala tik ob tej cesti na Prevaljah, je marsikateri ubežnik prišel tudi k nam. Sprva so prihajali Nemci. Vzorno so se vedli, čeprav so bili poraženi; vse, kar smo jim dali, so plačali z markami ali v naravi. Za skledico čaja so bili pripravljeni podariti tudi harmoniko. Nazadnje so v trumah prihajali ustaši. Eden od njih je ukazal mami, naj očisti kokoš in jo skuha. Mama je prepoznala svojo kokoš, zato je zagnala vik in krik. Tedaj pa je ustaš izvlekel nož, ga nastavil mami na vrat in ji zapretel z besedami: »Če takoj ne utihneš in ne očistiš kokoši, bom tudi tebi zavil vrat!« Mama se je zbala za svoje življenje. Seveda ji je tudi hčerka Micka dejala: »Mama, pusti, saj kura ni vredna tvojega življenja!« Tako je mama izpolnila krvnikov ukaz. Ni si mogla kaj. Lahko dobiš kokoš, drugega življenja pa si ne moreš kupiti. Po toliko letih mi je prišlo na misel: »Nemara leži v Barbarinem rovu tudi tisti, ki je hotel moji mami prerezati vrat?«

Registracija kopitarjev novost

Milena Tretjak, inž. rač., inž. kmet.

Z letošnjem letom, natančneje s 1. 7. 2009 prične veljati Uredba komisije št. 90/426/EGS o izvajanju Direktiv Sveta 90/426/EGS in 90/427/EGS v zvezi z identifikacijo kopitarjev.

To pomeni, da bodo letošnja žrebata označena z identifikacijskim dokumentom ter mikročipom oziroma transponderjem, ki se bo vstavil oziroma apliciral v vratni greben.

Novost je tudi ta, da označevanje in registracija kopitarjev ne sodita več v sklop zagotavljanja državne pomoči, kar pomeni, da se označevanje ne bo izvajalo več brezplačno v okviru STRP (skupnega temeljnega rejskega programa). Iz tega sklopa bodo rejci za čistokrvne rodovniške živali, ki bodo pripeljane na preglede, plačali za označitev in pregled 14 eur, ob tem pa morajo biti tudi člani posameznega združenja. Če pa rejci niso člani združenja, bodo za označitev svojega konja plačali preko 60 eur.

Žrebata, ki jih bodo rejci namenili za zakol pred dopolnjenim dvanajstim mesecem starosti, se bodo označila z mikročipom v vratni greben in vpisala v register kopitarjev, ID pa se jim ne bo izdal. To bo rejca stalo le 5 eur. V primeru, da se bo žrebe redilo dlje časa oziroma več kot dvanajst mesecev, se bo izdal ID in s tem bo cena 10 eur.

Znano je, da so ob vsakem pravilniku sprejete tudi sankcije. Te bodo sledile za primere, kot so neprijava živali za označitev in zloraba dokumentacije ali mikročipa. Prav tako je kazen v primeru, da se ne javijo spremembe podatkov o lastniku, imetniku in gospodarstvu ter neprijave podatkov o prejemu zdravil, ko gre za klavna žrebata. Prav tako pa je določena kazen za zakol nepravilno označenega konja.

Pravilnik navaja, da so kazni za fizične osebe od 200 do 1200 eur ter za pravne osebe od 2000 do 60 000 eur.

Pregled kobil in naraščaja

V lanskem letu je strokovna služba opravila vzrejne preglede kar na 254 določenih preglednih mestih. V letu 2008 je bilo tako skupno registriranih 849 žrebet.

Rejci morajo tudi letos na pregledna mesta s seboj prinesiti identifikacijski dokument, rodovniški list oziroma potrdilo o poreklu kobile. Kobile oziroma odrasle

živali, ki bodo pripeljane na pregledna mesta, morajo imeti v identifikacijskem dokumentu vpisano serološko testiranje na kužno malokrvnost kopitarjev z negativnim izvidom, ki ne sme biti starejša od 1 leta, kot to določa 8. člen Pravilnika o ukrepih za ugotavljanje, preprečevanje, širjenje in zatiranje kužne malokrvnosti konj.

Pregledna mesta na Koroškem

torek 11.08. – 08.00	Lokovica, pri Plaskanu
10.00	Straže pri Mislinji, pri Času
12.00	Razborca, pri Tretjaku
13.30	Vrhe, pri Goljatu
16.00	Poljane, pri Zadruzi
17.00	Dravograd, pri Poberžniku

Žrebata bodo označena z mikročipom oziroma transponderjem

Živali, pripeljane na pregledna mesta, morajo po novih pravilnikih imeti opravljeno preiskavo na IAK

Zlatoporočenca Berta in Janez Plohl

»Daleč, daleč je za naju pomlad, leta prinesla so jesen. Daleč, ko dekletu sem govoril rad te imam, in ko bil jaz fant sem njen.«

Lepa, resnična pesem našega kantavtorja Adija Smolarja, ki je na kožo pisana zlatoporočencema Janezu in Berti Plohl. Njuna ljubezen se je razvnela na prelepih sončnih Brdinjah, kjer so se križale poti mladega, postavnega muzikanta, Prleka, ter tam stanujoče prikupne, simpatične mladenke Maroltove Berte, in je še danes prav taka.

Janez, rojen 14. januarja 1939 kot tretji otrok očetu Andreju in materi Kristini, je v rodnem Miklavžu pri Ormožu poleg rednega šolanja s svojim zanimanjem za glasbo nadgrajeval že v zibelko položen talent v tamburaškem zboru in tamkajšnji godbi. Plohlova družina je s svojimi osmimi otroki bila prevelika, da bi nahranila vsa usta, zato se je Janez kot petnajstletni fant podal s trebuhom za kruhom v takratni Guštanj, kot že predhodno njegov starejši brat Andrej. Tu je nadaljeval šolanje na metalurški industrijski šoli, prav tako pa je obiskoval tudi glasbeno šolo. Guštanski godbeniki so takoj opazili njegov neizmeren talent za muziciranje in sprejet je bil v godbo. To pa ni bilo dovolj, saj je s prijatelji ustanovil narodni ansambel Ravenski fužinarji. Vaje tega sestava so se odvijale v soseščini Maroltove domačije, kjer se je 5. maja leta 1941 rodila Berta kot peta hčerka očetu Štefanu in mami Matildi. Življenje na »freti« na Brdinjah, kot jo je oče Štefan imenoval, ni bilo lahko. Poleg vsega pa je Berta s svojimi sedmimi leti izgubila mamo. Oče se je zelo trudil in si prizadeval, da to izgubo nadomesti, vendar se kljub veliki ljubezni življenje mlade deklice Berte ni izboljšalo, zato je rasla v skromno, varčno dekle. Morda je prav zaradi pomanjkanja materine ljubezni v letih odraščanja tako hitro uzrla fanta, ki je dnevno hodil mimo hiše na vaje k sosedovi Žlosarjevi domačiji, in se vanj zaljubila. Uspešno je končala šolanje, se zaposlila v takratni Železarni Ravne in tako so bili dani vsi pogoji, da se poročita. Sprva negodovanje sorodnikov, da takega »cigana« pač ne bo imela, so še poglobila njuna čustva in ljubezen in tako sta se 13. junija 1959. leta poročila. Medene tedne sta žal preživela doma, na Brdinjah, na sončnih travnikih, s kmečkim orodjem v rokah. Istega leta je Janeza doletel klic domovine in je moral na služenje vojaškega roka v Beograd.

Namesto »cartljanja« ljubke Berte sta ga čakali dve leti reda in discipline Titove garde, kamor je bil dodeljen. Vendar se je Janez s svojim glasbenim znanjem znašel in vojni rok preživel več z različnimi instrumenti v roki kot s puško. »Zazihral pa se je tudi pri Berti, saj se jima je sredi služenja roka, marca 1960, rodila prvorojenka Anita. Veselje v družini je bilo neizmerno. Anita je postala vsesplošna »cartlika« za vse na Maroltovi kmetiji. Po vrnitvi od vojakov si je mlada družina priskrbela stanovanje na Čečovju, Janez se je tudi zaposlil v Železarni ravne, v livarni, istočasno pa nadaljeval z muziciranjem. Težko si bi predstavljali Ravensko godbo brez prvega tenorista Plohla. Svoje dobro ime pa je potrdil v enem izmed najboljših ansamblov takratnega časa v Sloveniji, Fantje treh dolin. Vse to glasbeno ustvarjanje pa je lahko izvajal ob nenehni podpori žene Berte, ki je sleherni trenutek skrbel za dom in hčerko Anito. Seveda pa njun trud ni bil zaman, saj je Janez z glasbo zaslužil precej denarja in tako sta lahko začela leta 1964 graditi tako zeleno lastno hišo na Šancah. Ob neizmerni pomoči Maroltove »žlahte« oz. »Maroltovih trpinov«, kot so se radi imenovali fantje, ki so se priženili na Maroltovo kmetijo, je na Šancah leta 1967 zrasla lepa hiša, nov dom družine Plohl. Življenje je bilo sedaj res urejeno, zato sta si oba zagotovila še dobre službe. Berta je iz takratne Železarne odšla na ZZS Ravne, Janez pa se je vpisal v delovodsko šolo, jo uspešno končal in postal delovodja v livarni. Vseskozi ju je spremljala glasba, saj je bil Janez tudi predsednik Ravenske godbe. Hčerka Anita je rasla in Berti je ob nenehni samotnih večerih postalo dolgčas. Pa si je Janez omislil, da ji čas skrajša s sinom, ki si ga je zelo želel. Tako se jima je leta 1971 rodil še sin Jani. Sedaj je bila hiša polna, družina zadovoljna. Oče Janez pa tako ponosen in vesel, da je celo

opustil igranje v ansamblu Fantje treh dolin in se docela posvetil družini. Janez in Berta sta zelo ponosna na svoj dom in družino. Leta 1991 sta odšla v zaslužni pokoj. S svojo skromnostjo sta pomagala dograditi tudi hišo hčerke Anite, vseskozi sta v pomoč tudi sinu Janiju, zelo ponosna pa sta na vse svoje štiri vnuke: Urbana, Zvonko, Žana in Jureta, ki so še kako okusili in okušajo dobroto in toplosrčnost dedija in bice, ki še vedno skrbno bdita nad njimi. Uživata življenje v svojem domu na Šancah, njun drugi dom pa so bližnji hribi in planote, kamor se vsak dan rada podata. Tako kot so vsem odprta vrata njune hiše, tako so tudi njima povsod, kamor prideta.

»A nato se nasmjeva, srečna, ker sva se našla.

Kako lepo je, da sva se spoznala in skupaj skozi življenje šla!«

Zlata poroka Zofije in Ivana Fišer

Franc Jurač

Zofija in Ivan Fišer, doma iz Starega trga pri Slovenj Gradcu, sta pred kratkim v krogu svojih sorodnikov in prijateljev praznovala petdeset let skupnega zakonskega življenja. Jubilanta sta kljub trdemu življenju še čila in zdrava ter ponosna, da sta dočakala tako lep jubilej. Ob tej priložnosti sta obujala spomine; Ivan na svoje delo v gozdu in v slovenjgraškem Elektru, kjer je dočakal svojo pokojnino, Zofija pa na trdo življenje, saj je tudi ona z dninami in priložnostnim delom prispevala v družinski proračun.

31. maj 2009 svetovni dan brez tobaka

Zavod za zdravstveno varstvo Ravne

Zdravstvena opozorila na tobačnih izdelkih

Kajenje resno škoduje vam in ljudem okoli vas.

Tema letošnjega svetovnega dneva brez tobaka so zdravstvena opozorila na tobačnih izdelkih. Ključno sporočilo dneva je, da učinkovita opozorila na tobačni embalaži (posebej slikovna) motivirajo kadilce, da prenehajo s kajenjem in ostanejo nekadilci.

Države članice Svetovne zdravstvene organizacije (SZO) so svetovni dan brez tobaka leta 1987 imenovala z namenom, da bi pritegnile globalno pozornost na tobačno epidemijo in preprečljive smrti in bolezni, ki jih povzročata uporaba tobaka.

Namen vsakoletne obeležitve je informiranje javnosti o nevarnostih uporabe tobaka, poslovnih praksah tobačne industrije, o tem, kaj dela SZO v boju proti tobačni epidemiji in kaj lahko storijo ljudje po svetu, da zahtevajo svojo pravico do zdravja in zdravega življenja, ter tako zaščitijo prihodnje generacije.

Zdravstvena opozorila na tobačnih izdelkih so ena najmočnejših obramb pred globalno epidemijo tobaka.

SZO še posebej priporoča embalažo, ki vsebuje tako besedna kot tudi slikovna opozorila, saj so slednja pri prepričevanju ljudi, da opustijo kajenje, najbolj učinkovita. Slikovna opozorila se že pojavljajo v številnih državah, v Sloveniji zaenkrat še ne.

Na svetovni dan brez tobaka 2009 in skozi celo leto bo SZO spodbujala vlade, da sprejmejo zdravstvena opozorila na tobačnih izdelkih, ki ustrezajo vsem kriterijem za maksimalno učinkovitost, vključno s tem, da pokrivajo več kot

polovico embalaže na obeh straneh izdelka in vključujejo tudi slikovna opozorila.

Dogajanje na Koroškem

Na osnovnih in srednjih šolah na Koroškem so s pomočjo lokalnih izvajalk zdravstvene vzgoje svetovni dan brez tobaka obeležili na različne načine. Med drugim so učence o svetovnem dnevu brez tobaka obvestili preko šolskega radia, izvedli anketo o razširjenosti kajenja med učenci, učenci so podpisali prisego o nekajenju, pripravili stojnice z brošurami na temo nekajenja, na Srednji zdravstveni šoli pa so člani projekta Nekajenje ob tej priložnosti nosili pripete rože z napisom Ne kadim.

Zavod za zdravstveno varstvo Ravne je svetovni dan brez tobaka obeležil s tradicionalnim pohodom na Uršljo goro »Koroška v gibanju brez tobaka«, ki ga organizira v sodelovanju s številnimi društvi na Koroškem in je letos potekal na sam svetovni dan brez tobaka 31. maja 2009.

Podatki o kajenju za Koroško

Škodljivi učinki kajenja na zdravje ljudi so že dolgo znani, privlačnost pričakan od kajenja pa predvsem pri mladih običajno preseže potencialno škodo. Kljub vsemu je potrebno poudariti, da veliko Slovencev ne kadi. Delež kadilcev se zmanjšuje, v koroški regiji smo leta 2001 zabeležili 22 odstotkov odraslih kadilcev, leta 2003 pa je ta delež padel na 19 odstotkov.

Najnovejši podatki raziskave Z zdravjem povezan vedenjski slog 2008, v kateri je na Koroškem na vprašanja o kajenju tobaka odgovarjalo 321 oseb, starih 25 let in več, so pokazali, da je:

- med vprašanimi 15,6 % kadilcev (med njimi je enak odstotek moških kot žensk);
- 54,8 % vprašanih ni nikoli kadilo;
- 29,6 % vprašanih je bivših kadilcev;
- več kot polovica kadilcev (57,8 %) bi želela opustiti kajenje;
- da opustijo kajenje, je kadilcem v zadnjem letu največkrat svetoval eden izmed družinskih članov oziroma prijatelj, sledijo zdravnik, zobozdravnik in medicinska sestra.

Pri mladih je sicer razširjenost kajenja večja, a se je na Koroškem tudi ta delež znižal.

Med dijaki in dijakinjami v starosti od 15 do 16 let je manj rednih kadilcev (42 % v letu 2003 in 32 % v letu 2007). Glede primerjave med spoloma se ugotavlja, da

se pri fantih delež rednih kadilcev znižuje, pri dekletih pa viša.

Opuščanje kajenja

Raziskave kažejo, da bi večina kadilcev in kadilk želela prenehati s kajenjem. Opuščanje kajenja je predvsem odločitev posameznika, ki pa je dostikrat zelo težka in pomeni šele začetek bolj dolgotrajnega procesa prilagajanja na drugačen življenjski slog, kar pa v glavnem ni lahko.

Pri zmanjševanju obsega oziroma opuščanju kajenja lahko kadilci, seveda če želijo, dobijo tudi pomoč. Poleg sorodnikov in prijateljev se lahko obrnejo tudi na različne (strokovne) organizacije, društva, brezplačni svetovalni telefon (0802777) ter razne spletne strani in forume, ki nudijo nasvete pri opuščanju kajenja. Prav tako lahko pomoč poiščejo v individualnem svetovanju v zdravstvenem domu oziroma pri lekarniškem farmacevtu. V vseh zdravstvenih domovih na Koroškem potekajo tudi brezplačne delavnice »Da, opuščam kajenje«, s pomočjo katerih lahko kadilci premagajo svojo zasvojenost z nikotinom, delijo svoje izkušnje in si dajejo oporo.

Nekaj iz letošnje poslanice SZO

Ozadje teme

Tobak je vodilni preprečljivi vzrok smrti. Več kot pet milijonov ljudi vsako leto umre za posledicami tobaka – več kot za HIV/AIDS-om, malarijo in tuberkulozo skupaj. Je edini legalni potrošni produkt, katerega uporaba ubija. Polovica kadilcev bo umrla za posledicami bolezni, povezanih z uporabo tobaka, pasivno kajenje pa škodi tudi vsem ostalim, ki so mu izpostavljeni.

Tobačna podjetja porabijo desetine milijonov dolarjev vsako leto, da postanejo zasvojeni novi uporabniki ter da jih odvrnejo od opuščanja kajenja. S pomočjo oglaševanja in promocijskih kampanj ter z uporabo posebnega dizajna zavojčkov tobačna industrija nadaljuje z odvracanjem pozornosti od smrtonosnih posledic njenih produktov. Vedno več držav se proti temu bori z zahtevami, da tobačni izdelki nazorno/slikovno prikažejo nevarnosti tobaka, k čemur poziva tudi SZO.

Učinkovita zdravstvena opozorila, posebej slikovna, dokazano motivirajo uporabnike, da prenehajo z uporabo in hkrati zmanjšajo privlačnost uporabe tobaka pri tistih, ki še niso zasvojeni. Kljub temu devet od desetih ljudi živi v državah, ki ne zahtevajo slikovnih opozoril na tobačnih izdelkih.

Nikotin je visoko zasvojljiva substanca. Opozorjanje ljudi o tveganjih, povezanih z njegovo uporabo, lahko pripomore k zmanjšanju zasvojenosti s tobakom. Zahteva po opozorilih na tobačnih izdelkih je enostavna, poceni in učinkovita strategija, ki lahko zmanjša uporabo tobaka in reši življenja. Zdaj je čas za ukrepanje.

Fokus

Večina ljudi se ne zaveda obsežnosti škode, ki jo povzroča tobak, kljub temu da vedo, da pomeni tveganje za zdravje.

Tobačna podjetja uporabljajo embalažo in druge oglaševalske tehnike za ustvarjanje privlačnosti tobaka, medtem pa preusmerjajo pozornost potrošnikov stran od krute realnosti, kako tobak uničuje zdravje.

Dokazano je, da so opozorila na izdelkih poceni in učinkovit način, kako pokazati resnico o uporabi tobaka. Slikovna opozorila, ki prikazujejo škodo, ki jo povzroča tobak, so še posebej učinkovita pri sporočanju tveganj in motiviranju k spremembi vedenja, kot je opuščanje ali zmanjševanje uporabe tobaka. Slikovna opozorila izražajo jasno in takojšnje sporočilo tudi ljudem, ki ne znajo brati. Prav tako zmanjšujejo privlačnost tobačnih izdelkov/embalaže pomembna funkcija za produkt, čigar tipični novi uporabniki so mladi.

Kot odziv na to grožnjo in zahtevo držav po ukrepanju se kampanja na svetovni dan brez tobaka 2009 osredotoča na spodnje glavno sporočilo:

Zdravstvena opozorila na tobačnih izdelkih, ki kombinirajo tekstovna in slikovna opozorila, so eden izmed stroškovno najbolj učinkovitih načinov, kako povečati ozaveščenost javnosti o resnosti zdravstvenih tveganj uporabe tobaka, in načinov, kako zmanjšati njegovo porabo.

Zakaj se moramo boriti za slikovna zdravstvena opozorila na vseh tobačnih izdelkih?

Ker so v državah, kjer so zahtevali njihovo uporabo, spoznali, da so učinkovita:

- v Kanadi je 58 % kadilcev dejalo, da so zaradi opozoril več razmišljali o učinkih kajenja na zdravje;
- v Braziliji je 67 % kadilcev dejalo, da so si zaradi opozoril želeli prenehati s kajenjem, 54 % pa je spremenilo mnenje o zdravstvenih posledicah kajenja;
- v Singapurju je 28 % kadilcev dejalo, da so zaradi opozoril pokadili manj cigaret, eden od šestih pa se je izogibal kajenju v prisotnosti otrok;

- na Tajskem je 44 % kadilcev zaradi opozoril veliko bolj želelo prenehati s kajenjem v naslednjem mesecu, 53 % pa je začelo veliko razmišljati o zdravstvenih tveganjih.

Slikovna opozorila na vseh tobačnih izdelkih so primeren in visoko stroškovno učinkovit način, kako opozoriti potrošnike o tveganjih uporabe tobaka in kako zmanjšati njegovo porabo.

Vir:

<http://www.who.int/tobacco/wntd/2009/en/index.html>

Utrinki s prireditve »Koroška v gibanju brez tobaka«

Marijana Kašnik Janet, ZZV Ravne,
vodja prireditve

V nedeljo, 31. maja, je Zavod za zdravstveno varstvo Ravne v sodelovanju s številnimi organizacijami in društvi organiziral tradicionalni pohod na Uršljo goro z motom: Koroška v gibanju brez tobaka. Pester program je na goro kljub slabšemu vremenu privabil veliko število ljudi. Dan smo preživeli v skladu z usmeritvami svetovnega dneva brez tobaka, torej na svežem zraku, brez pasivnega kajenja, v gibanju, peš ali s kolesom. Udeleženci so si na gori lahko izmerili krvni pritisk, pljučno funkcijo in krvni sladkor. Število meritev je bilo kar veliko, okoli 90 meritev krvnega pritiska, 83 krvnega sladkorja in 56 meritev pljučne funkcije. Prikazali smo delovanje polavtomatskega defibrilatorja ter razgibalne vaje s pomočjo kolebnic, ki so se jih udeležili tako otroci kot tudi odrasli.

Številna društva in organizacije so demonstrirali svoje dejavnosti in aktivnosti

Najstarejša udeleženka in najmlajši udeleženca pohoda

Letos smo za udeležence pripravili tudi nagrade, in sicer nagrado za najmlajšega in najstarejšega udeleženca ter 10 simboličnih nagrad, ki smo jih izžrebali med tistimi, ki so bili na tej prireditvi vsaj enkrat. V trenutku podeljevanja nagrad je bila najstarejša udeleženka stara 81 let, najmlajša je bila deklica, stara 3 leta, obe sta prejeli nahrbtnik. Ob 11. uri je bila sveta maša, padalcem pa je letos neugodno vreme onemogočilo spust.

Zelo smo veseli, da nam je uspelo vzpostaviti tradicionalno prireditev, kjer aktivno sodeluje tako veliko število društev in organizacij. Sodelovali so namreč Koroška reševalna služba, Društvo diabetikov Mežiške doline, Društvo za zdravje srca in ožilja Slovenije podružnica za Koroško, Koronarni klub Mežiške doline, Koronarni klub Mislinjske doline, Koroško društvo za osteoporozo, Koroško društvo za boj proti raku, Planinsko društvo Prevalje, Društvo koroških gorskih reševalcev, Regijski sprejemni center Koroške, društva jadralskih padalcev in predstavniki zdravstveno vzgojnih centrov koroških zdravstvenih domov.

Letos je prireditev finančno podprla Občina Ravne, podporo so nam nudil tudi GVO Slovenj Gradec in Koroške pekarnice.

Francovih dvaindevetdeset let

Mira Valtl

Foto: Ida Robnik

27. aprila točno ob 15. uri Rutnikov Franc doma na Šercerjevi 5 v Slovenj Gradcu z veseljem odpre steklenico šampanjca ali kakšno drugo dragoceno vrsto žlahtne kapljice, da v krogu družine in prijateljev nazdravi posebnemu dogodku. Ne, tega ne stori v čast dnevu osvobodilne fronte oz. po novem dnevu upora proti okupatorju. To tudi ni njegov rojstni dan, pač pa tisti dan in tista ura, ko je leta 1945 anglo-ameriška vojska osvobodila taborišče na obrobju nemškega mesta Augsburg. Tu so bili na suženjskem delu taboriščniki, ki so jih iz vseh predelov Evrope nacisti sprva internirali v znanem uničevalnem taborišču Dachau. Od tam pa so nato poklicno usposobljene in še dovolj krepke moške odpeljali na delo v tovarno letal Messerschmitt v Augsburgu. In tam je tudi Franc preživel skoraj celo leto, polno groze, med množico sotrpinov, od katerih mnogi niso dočakali tega odrešilnega dne. Zanj pa je ta dan njegov drugi rojstni dan. In nazdravili smo tudi letos. Ni bilo tako sproščeno in veselo kakor pred leti, kajti poslovlili so se že nekateri dragi člani njegove družine, mnogih njegovih prijateljev ni več, drugim so leta prinesla različne tegobe. Tako se je namerilo, da sva pozneje tisto popoldne sama sedela v dnevni sobi in spremljala televizijski posnetek, ki ga je v ljubljanskem Cankarjevem domu pripravila svetovno priznana zborovodkinja Karmina Šilec. Uživala sva ob spletu mednarodnih bojnih in enkratnih slovenskih partizanskih pesmi, ki so jih izvajale pevke mariborskega zbora Carmina Slovenica, tamkajšnji moški zbori in orkester Slovenske vojske. Ob tej priložnosti je Franc, ki je letos dopolnil že 92 let, spet obujal spomine na svoje življenje. Kljub častitljivi starosti se spominja še mnogih podrobnosti in jih rad pripoveduje, kadar ga obiščem. Ko mu omenim, da bi bila njegova življenjska zgodba zanimiva tudi za druge, v svoji skromnosti pravi, da res ni bila nič posebnega: »Bilo je eno samo garanje.« Pa ni res, da ne bi bila zanimiva. Torej začetno od začetka. Njegova mama še ni bila poročena in je morala zapustiti domačijo v Šmartnem, ko se je že videlo, da je noseča. To je bila takrat velika sramota za družino, zato se je morala nato dobesedno skriti na kmetiji Brnik na Kronske gori (Otiški Vrh), kjer je Franc 3. 3. 1917 zagledal luč sveta. Bila je vojna in povsod je bilo čutiti pomanjkanje. Mati je bila podhranjena, zato je bil tudi dojenček slaboten in prerokovali so mu le kratko življenje. Pa ga pogledaj danes korenino. Mati se je čez dve leti poročila z njegovim očetom železničarjem. Družina Rutnikovih je nato dobila svoj dom na železniški postaji v

Franc Rutnik in Mira Valtl, avtorica prispevka

Misljni. Tam je Franc preživel svoja otroška in mladeniška leta. Dobil je še štiri sestre in brata (ena sestra in brat sta kmalu umrla). Živeli so skromno, a oče je imel redno mesečno plačo, pa je nekako šlo. Po petih razredih ljudske šole v Šentilju so Franca poslali v slovenjegraško meščansko šolo, kamor se je vozil z vlakom.

»Učil se nisem rad in na šolo nimam lepih spominov,« odkrito prizna. Prav vesel je bil, ko se je po dveh letih meščanske šole šel učiti za orodnega ključavničarja. Tisto podjetje je žal kmalu propadlo. Odšel je v uk k podjetniku Tišlerju, kjer je moral spremeniti smer svojega usposabljanja in začel se je učiti za avtomehnika. To obdobje je bilo za mladega fanta zelo naporno, saj so morali vajenci opravljati vsakršno delo tudi po dvanajst ur na dan, zvečer pa so še obiskovali obrtno šolo, kjer so si pridobili potrebno teoretično znanje. Tisti čas je stanoval pri teti v Šmartnem, saj je moral na delo pešačiti zgodaj zjutraj, vračal pa se je pozno zvečer. Toda izučil se je poklica, ki ga je vse življenje rad opravljal.

Prvo zaposlitev je dobil v tovarni poljedelskega orodja na Muti. Kmalu pa je moral odslužiti vojaščino v takratni kraljevi jugoslovanski vojski. Bil je poslan v Mostar, v Bosno, kjer je bila, kakor se točno spominja, »sedma vazduhoplovna baza«, torej k letalstvu. Poleg vojaškega urjenja je delal kot mehanik v letalskem hangarju. To je bilo v letih 1937/38.

In že je bila tu vojna. V začetku leta 1941 se je moral javiti pri letalcih v Zagrebu. Že prvi dan okupacije so vso enoto zajeli Nemci. Poslali so jih v ujetniško taborišče na sever Nemčije v bližino mesta Hannover. Franc se spominja, da tam ni bilo preveč hudo. Delali so na okoliških kmetijah in se prenajedli krompirja. O kakšnem pobegu niso

razmišljali, saj tolikšne razdalje do doma skrivaj ne bi zmogli. Ubežnike pa so Nemci kruto kaznovali. V začetku leta 1942 so se razširile govorice, da bodo slovenske fante s Štajerske in Gorenjske poslali domov. Vzrok temu niso bili kakšni humanitarni razlogi, pač pa okupatorjev načrt, da bi jih lahko čim prej mobilizirali kot izurjene vojake v nemško vojsko. Tako se je Franc v januarju vrnil v domači kraj.

»Doma je bilo vse drugače,« se spominja. »Ljudje so bili zelo prestrašeni zaradi okupatorjevega okrutnega nasilja.« Mnogih fantov, njegovih vrstnikov in tudi starejših znancev ni bilo več. Nemci so jih zaprli, postrelili kot talce, mnoge so izselili. Domači pa so mu povedali, da se je že začel upor in da so se nekateri fantje že vključili v partizanske enote na Pohorju in na Gorenjskem. Toda takrat je on razmišljal predvsem o zaposlitvi. Delo je dobil v mehanični delavnici pri Tišlerju v Slovenj Gradcu, kjer se je bil učil kot vajenec. A kako naprej v teh krutih časih? Takoj se je trdno odločil, da se nemški vojski ne bo priključil. Previdno je začel iskati ljudi, ki bi lahko imeli zvezo s partizani, da bi se jim priključil, če bi ga mobilizirali. Takšno zvezo je našel pri Marzelovih, po domače pri Krajncvih, v Golavabuki. Kmalu je začel dobivati naloge, ki jih je opravljal v veliki tajnosti. Iz delavnice je tihotapil različno orodje, tudi večje ključice, s katerimi so partizanske skupine razdirale železniške proge, skrivaj je popravljal različno orožje. Dobil je sporočilo, naj ostane v delavnici, ker lahko tam s svojim delom partizanom najbolj koristi. Tako je mineval čas v neprestanem strahu, saj je bila prav Mislinja prehodno območje za partizanske zveze med Pohorjem in savinjskim ter gorenjskim območjem. Na delo v Slov. Gradec se je vozil s kolesom. Izvedel je za vse boje, zmage in poraze partizanskih enot pa tudi to, da se mora bati domačih izdajalcev, saj so nekateri podlo obveščali nemško policijo gestapo o vsakem nenavadnem dogodku in ovajali sumljive ljudi.

Nek sodelavec, katerega imena Franc ne želi izgovarjati, je opazil njegovo skrivno početje v delavnici in ga je izdal. Ko se je peljal s kolesom na delo, so ga v začetku maja 1944 v Turiški vasi zajeli domači okupatorjevi sodelavci. Njegovo trpljenje se je začelo v gestapovskem zaporu v Slov. Gradcu (v kleteh tedanje mestne hiše, kjer sta danes galerija in muzej). Z večdnevним strahovitim pretepanjem z usnjenim pasom so hoteli izsiliti, da bi izdal svoje sodelavce in povezave s partizani. Stiskal je zobe zaradi bolečin, a nič jim ni povedal. Enako se je nadaljevalo tudi v mariborskem zaporu. Tu so mu sojetniki pripovedovali, kako okupatorji vsak dan izbirajo zapornike in jih na različnih krajih streljajo kot talce.

A Francu je bila namenjena drugačna usoda. S skupino sotrpinov so ga poslali najprej na Dunaj, kjer so nekaj dni prebili skoraj popolnoma brez hrane. Dobesedno je občutil pregovor: Če greš na Dunaj, pusti trebuh zunaj! Še danes se rad pošali na ta račun. Iz

tamkajšnjega zapora so Slovence, vključene v liscih, odpeljali na železniško postajo smer Dachau. To je bil kraj z enim od mnogih uničevalnih koncentracijskih taborišč, ki so si jih izmislili nacistični »nadljudje«, da bi s stradanjem in z drugimi načini uničili čim več svojih nasprotnikov. Le približno so vedeli, kaj jih čaka, toda vse tiste groze, ki so jo tam doživeli, se ne da opisati. Po naključju je v baraki, kjer so ga namestili, našel Marzelova: očeta Aleksa in sina Pepija. Oba sta v taborišču umrla. Franc pa je postal v značilni zebri obleki številka 70094, označen z rdečim trikotnikom s črko J (politični ujetnik, Jugoslavija). Še vedno se mu trese glas, ko mi o tem pripoveduje. »Mladi bi morali več vedeti o tistih časih, o tistem trpljenju, ki ga je povzročil nacizem. Ni prav, da se ta spomin izgublja,« je prepričan. Življenje v taborišču mu je dobesedno rešil njegov poklic. Kot sem napisala v uvodu, so može, ki so bili izučeni predvsem v kovinarski stroki in še dovolj močni, kmalu premetili v Augsburg, kjer je bila znana tovarna letal. To mesto so zavezniki takrat že močno bombardirali. Francovo skupino so Nemci namestili daleč od tovarne v neki veliki garaži, napolnjeni s pograbi v treh nadstropjih. Več kot eno uro so lačni in mnogi bolni pešačili do tovarne, kjer so delali po dvanajst ur in več, tudi ponoči. Franc je imel srečo v nesreči. Njegovo delo ni bilo preveč fizično naporno, dokaj redno pa je dobival od doma pakete s hrano: prepečenec, kekse, ovcirke. Zelo je hvaležen svojim sestram, ki so skrbele zanj, čeprav so tudi doma trpeli pomanjkanje. Mnogi njegovi sotrpini pa so ob tem suženjskem delu do smrti izstradani omagali. Ko so se v koloni utrujeni in prezebli vračali z dela, so obležali na cesti in naložili so jih na gare, ki so jih vlekli na koncu žalostnega spreveda. Obširno zgodbo bi lahko povedal tudi o koncu tega trpljenja in o prvem srečanju z zavezniki tistega usodnega 27. aprila. Pove pa mi primer o nemški natančnosti: sprva so bili osvobojeni taboriščniki oblečeni še v svoje zebriaste obleke. Že čez kakšen teden dni pa so dobili vreče, na katerih je bila natisnjena njihova dachauska taboriščna številka in v njih so bila civilna oblačila, v katerih so prišli v taborišče. Nato se je začelo dolgotrajno čakanje na odhod proti domu. Skupina slovenskih internirancev, v kateri je bil Franc, je bila nastanjena v hiši v neki opuščeni vasi. Niso imeli posebnih zdravstvenih problemov, razen velike podhranjenosti. Le nekateri so se prenaedli ameriških mesnih konzerv in drugih zanje velikih dobrot, ki so jih našli v okoliških trgovinah in so imeli potem hude prebavne težave. Drugače pa je bilo v uničevalnih nacističnih lagerjih. Tam so razsajale najrazličnejše bolezni: tifus, griža, garjavost, ušivost. Zavezniške sanitetne službe so potrebovale več mesecev, da se je stanje vsaj deloma uredilo. Bilo je na stotisoče internirancev, ujetnikov, razseljenih oseb, ki so si želeli čim prej domov. Trajalo je cele mesece, da so se tudi prometne poti po razdejani Evropi toliko uredile, da so se lahko vsi ti ljudje začeli vračati. Tako se je Franc šele

sredi avgusta 1945 po dolgotrajnih vožnjah z vlakom ustavil v Velenju. Proga do Mislinje je bila pri Doliču še porušena. Želez je kar peš na pot in ves čas si je govoril: »Z vsakim korakom sem bliže domu.« Pa so ga v Velenju posvarili, naj ponoči nikar ne hodi po poti skozi Hudo luknjo, ker se tam klatijo sovražne skupine »križarjev«, ki vse njim sumljive ljudi pobijejo. Naslednji dan se je končno vrnil v domači kraj in k svoji družini. »Mama me je kar naprej objemala, objemala,« mi pravi s solznimi očmi. Potem pa se je začelo čisto drugačno življenje. V avtomehanični delavnici na Ravnah je dobil prvo zaposlitev. Tam je delal šest let. S ponosom mi pokaže diplomu o mojstrskem izpitu za avtomehanika, ki ga je leta 1946 opravil v Mariboru. Poiskal si je življenjsko družico, ki jo je našel pri Koprivnikarjevih (po domače Adamovih) na partizanski kmetiji nad Mislinjo. Z Rahelo, ki je bila znana partizanska obveščevalka in aktivistka in so ji pravili Parabela, sta se leta 1949 poročila in si ustvarila dom na Ravnah. Rodila sta se jima hči Marta in sin Dušan. Rahelo pa je srce vleklo v Mislinjsko dolino, zato se je Franc zaposlil pri koroški reševalni postaji. Po opravljenem izpitu iz prve pomoči je postal voznik reševalnega avtomobila in to delo je opravljal vse do upokojitve leta 1971. Družina se je leta 1957 preselila v Slovenj Gradec. Takrat sta se z Rahelo odločila, da si postavita lasten dom. V tistih časih je bilo takšen načrt težko uresničiti, saj je primanjkovalo vsakršnega gradbenega materiala. Potrebna je bila velika iznajdljivost, potrpežljivost, odrekanje in mnogo garaškega dela. Pa jima je uspelo. V hišo na Šerčerjevi ulici sta se vselila leta 1962. Ko je gledal svoje opravljeno delo, je bil Franc tako srečen, da si je rekel: »Naj tu preživim vsaj kakšna štiri leta ali pet pa bom zadovoljen!« Zdaj tam živi že 47 let. Z Rahelo sta v tej hiši gostoljubno sprejemala sorodnike, prijatelje in zlasti nekdanje borke in borce Zidanškove brigade in drugih pohorskih partizanskih enot. Življenje pa mu v tem času tudi ni prizanašalo. Izgubil je vnučka, hčer in pred tremi leti tudi Rahelo, s katero sta preživela skupaj 57 let. V uteho mu je zdaj družina sina Dušana. On in njegova Darja izjemno skrbno gospodarita z vsem, kar sta ustvarila Rahela in Franc. Razveseljujejo ga tudi njegove tri vnukinje študentke Urška, Andreja in Katja. Izredno je vesel, če poklepetajo z njim. Toda kljub temu se počuti zelo osamljenega. »Tako je pač, če si tako star kot jaz, drugače bi bilo, če bi ostala Rahela,« mi pravi in čutim zagrenjenost v njegovem glasu. Prav tedaj pa ga pokliče njegova sosedka Pepca Gladeževa, naj se kaj oglasi na kavo. Torej le ni tako hudo. Lahko bi napisala veliko daljšo pripoved o njegovem življenju, zakaj Franc ima izjemen spomin in povedal mi je mnoge podrobnosti, ki jih ni v tem zapisu. Franc, kar pripravljeno novo steklenico šampanjca, da jo bomo odprli 27. aprila 2010!

Tu vedno zmanjka kruha

Še ena nepozabna proslava v časten spomin

Kristl Valtl

On dan, če me spomin ne vara, smo pisali 26. aprila, se je na Pernicah gnetlo ljudi; so prišli sosede iz Dravograda, stari in mlajši borci iz Vuhreda, iz Radelj pa še od kod. So bili morda med najštevilčnejšimi še planinci iz Vuzenice, pa še kdo ve, od kod se je kdo pritepel, kot smo radi rekli včasih. Nekaj več kakor tristo ljudi se je sončilo na tistem delu ceste pod cerkvijo in spomenikom padlim. Tu so imeli Perničani kar srečno roko takrat, ko so postavljali spomenik. Je bil nekak tak čas, ko je bilo malodane bogokletno, partijsko pa skoraj izdajalsko, če smo približali cerkev spomeniku borcev, križ in rdeča zvezda sta bila najstrožje ločena. So znali »ta stari« Perničani stvari umiriti, saj je bilo tistih sedemnajst revežev, rekli smo junakov boja, ki so izgubili življenja v siloviti bitki s Čerkezi in Nemci pri Škorjancu, večina doma iz teh krajev in pokopanih v skupni grob ob zidu na severno-zahodni strani cerkve. Pa naj vendar počivajo vsaj v bližini, kjer smo jih položili k počitku, so takrat sklenili Perničani. Tako so se odločili za lep kotiček med mogočnimi macesni nad cerkvijo. To je bil in je še danes kotiček narave, ki človeka kar vabi, vleče k počitku, je nekakšen vrtiček miru in spokojnosti. Tako je tistega 1947. leta z veliko pomoči domačinov sploh nastal ta krasen, vendar po konstrukciji skromen spomenik. Danes, v šestdesetem letu, že sivi in se kruši, podobno kot ljudje, ki so ga gradili. Pomemben spomenik je to za Perničane. Kdo ve, kolikokrat so se sklicevali nanj in na te naše žrtve, ko jih je z daleč pretiranimi bremenami davila nova oblast. Na trenutke sta jih tako trdo prijemala socialistična ureditev in nasilje ob meji, da ni bilo kruha niti za otroke. Je takrat Hermanov Rudl zbrane pred spomenikom glasno vprašal: »A smo se za to borili, a smo za to dali toliko življenj, smo to dobili za našo pomoč partizanom?« In, vsaj nekoliko je pomagalo, odbor OF je

dobil direktivo, da nekoliko olajša bremena obveznih oddaj. Zanimivo: tu se vedno radi zbirajo domačini, sem so vedno prihajali sosedje iz Mlak in še jih vidimo med nami, tudi one z druge strani meje, ki je danes ni več. Če pomislimo, so bili to ljudje z močnimi hrbtenicami z zelo trdnim značajem. Letošnje zborovanje ob dnevu upora so poimenovali »Srečanje sosedov«. Po neki čudni tradiciji je zopet navrelo precej več ljudi, kot so pričakovali, pa so na kraju bili tisti »partizanski golaži« že presneto mali, kruha pa je, kot se rado zgodi na Pernicah, zmanjkalo. Ni pa zmanjkalo tiste prave dobre volje, ko je zaorala partizanska in narodna pesem, že prej na proslavi, še bolj kasneje ob tovariškem druženju. Omembe vredno je, da semkaj prihaja vedno več mladih, da sprašujejo, iščejo niti te naše skupne preteklosti. Nič očitkov, le dejstva odkriva mladi rod, jih primerja. Zopet smo slišali vprašanja o našem času: »A smo tokrat dobili vse, za kar smo glasovali tistega leta 1991?«

Tu na tej planini sploh ni problem dobiti ljudi za kvaliteten kulturni program, premoremo svojo perniško godbo, imamo pevke, tekstopisce in voditelje, imamo prav vse, kar imajo veliki in oni v dolinah. So nam zaigrali muzikanti, prišli so harmonikarji Diatona, prišle so pevke iz Dravograda, drugi pevci in recitatorji. Takšne so pač ta naše Pernice, ti naši ljudje s Kozjaka, zrasli ali izšli s teh bregov, navajeni vsega, tudi ali predvsem hudega. So domoljubi toplih src z globokimi koreninami.

Praznovali smo na Pernicah

Gojitev malih živali

Janez Jurič Vančy

Srečala sva se na razstavi malih živali, ki je bila pozimi v Mežici in takrat sem tudi obljubil gospe Idi Robnik, urednici Viharnika, da bom nekaj napisal o gojitvi malih živali za glasilo. Sam sem gojitelj že preko trideset let. Gojim prvenstveno kunce, v zadnjem času pa še nekaj kljunov perutnine.

Mogoče je prav, da za začetek povem, kaj se smatra pod pojmom male živali: to so kunci, perutnina, okrasna in vodna perutnina, golobi in v zadnjem času še morski prašički. Tako se tudi ti rejci, gojitelji in ljubitelji teh malih živali združujejo v društva po posameznih krajih, društva pa so potem združena v Zvezo gojiteljev malih živali Slovenije. Seveda je še več interesnih združenj, kot so ptičarji, kozjerejci in so tudi razni klubi, npr. Klub gojiteljev štajerske kokoši, ki se predvsem zavzema za ohranitev slovenske avtohtone kokoši, tako imenovane štajerke.

Tokrat bi vam za začetek povedal nekaj o gojenju zajčkov, kot smo jim včasih pravili, a seveda pravi gojitelj bi me takoj popravil in bi moral nujno zapisati kunec. Gojenje kuncev ima že kar lepo zgodovinsko tradicijo tudi pri nas na Slovenskem in je bistveno prispevalo k njej, posebej še v bolj težkih medvojnih in povojnih časih so si delavske in kmečke družine pomagale z okusnim kunčjim mesom. Kunec sam je skromna in priljubljena živalca, njegovo meso pa je izjemno okusno in dietno. Njegova prednost je še v izredni in hitri plodnosti. Toliko o namembnosti kunca v kulinariki. Gotovo pa začetniku ni, kot tudi vrhunskemu gojitelju ne, pomembna le tista kila ali dve mesa, veliko bolj ju pritegne mehka puhasta in z ljubeznivimi očmi zroča živalca.

Večkrat si otroci zaželejo zajčka. Zakaj pa ne? Posebej če je le nekaj prostora ob hiši in če seveda niste v kakšnem strogo mestnem okolju. Na kmetijah pa ob stalnem spreminjanju donosnosti posameznih panog lahko pomeni tudi dobro dopolnilno dejavnost. Otroku seveda še pred nakupom povemo, da bo za žival moral tudi redno skrbeti. Mnogi starši so potem prijetno presenečeni, otroku pa to, ko se zaveda svoje odgovornosti, tudi koristi v nadaljnjem življenju. Posebej pa je še koristno za otroka, saj ga lahko brez bojazni, da ga bo ugriznil, poboža po mehkem kožuščku in ga tudi razveseli, če je kdaj žalosten. Takemu vzornemu majhnemu gojitelju boste lahko pozneje v življenju brez

bojazni zaupali tudi konja, saj se je že pri zajčku naučil dojemati, da je za vsako žival res treba skrbeti in jo imeti rad.

Gotovo je najbolj prikladno, da si na kakšni razstavi ogledate posamezne vrste živali in se dogovorite za nakup. Naša letošnja Društvena razstava malih živali bo od 20. do 22. oktobra v Vrtnem centru Jehart v Šmartnem pri Slovenj Gradcu. Razstava AlpeAdria pa od 25. do 29. oktobra v Celju. Če je le možno, gremo raje kupiti žival k rejcu domov, pri njem se namreč lahko pozanimamo, kako on hrani svoje živali (s čim in kdaj). Seveda je prav, da imamo že prej pripravljeno kletko, pač glede na velikost živali, ki jo nameravamo nabaviti.

Velikosti kletk za kunce: velike pasme 120 x 60 x 60 cm, srednje 80 x 50 x 50 cm in majhne pasme 60 x 50 x 40 cm.

Če boste obiskali razstavo, vam priporočam, da kupite tudi Razstavni katalog, saj boste v njem lahko našli naslove in telefonske številke vseh razstavljalcev. Mogoče še to: predsednik Društva gojiteljev malih živali Koroške je g. Igor Čegovnik, Dolga Brda 35, Prevalje, tel: 041 809 214. Več o naši društveni dejavnosti in nekaj o reji perutnine pa v prihodnji številki glasila.

Želim vam veliko gojiteljskih uspehov in veselja z vašimi malimi ljubljenci!

Neja s svojim zajčkom

Zunanji zajedavci pri psih in mačkah

Martina Sušec, dr. vet. med.,
VP Slovenj Gradec

Letos smo v primerjavi z ostalimi leti zabeležili največji porast zunanjih zajedavcev pri psih, ta podatek pa se nanaša predvsem na ogromno količino kloпов. Praktično so se začeli pojavljati že v mesecu februarju. Razlog je verjetno treba iskati v temperaturnih spremembah v okolju. Med zunanje zajedavce pa spadajo tudi bolhe, uši, garje in glivice. Na kratko bom predstavila dva od omenjenih parazitov, in sicer klope in bolhe.

Klopi

So nevarni zajedavci, ker prenašajo povzročitelje nevarnih boleznih, kot so: borelioza, erlihioza, babezioza (piroplazmoza) in še nekatere redke bolezni. Prebivajo v grmičevju in visoki travi. Celoten razvojni krog klopa traja 3 leta. Samica spomladi izleže nekaj tisoč jajčec. Klopa najdemo na psu ali mački samo v času hranjenja, to je 34 tedne v njegovem življenju. Če vidimo na psu klopa, ga moramo takoj odstraniti, za to pa obstajajo posebne plastične pincete, s katerimi lahko odstranimo celega klopa in preprečimo, da bi glava klopa ostala v koži psa. Najboljša preventiva je, da psa pregledujemo še na sprehodu in odstranimo klope, ki še lezejo po dlaki. Najkasneje pa moramo pregledati psa, ko pridemo s sprehoda, kajti klop pol ure išče ugodno mesto, kjer so bo prisel. Zelo pomembno je, da klopa odstranimo najkasneje v 24 urah po tistem, ko se je "zavrtal" v kožo, saj šele takrat prične izločati zgoraj omenjene povzročitelje bolezni.

Za zaščito psa pred klopi uporabljamo insekticidno ovratnico (npr. Scalibor ovratnice), razpršilo ali kapljice (Frontline, Advantix, Expot itd.), ki jih stisnemo na kožo na vratu. Za boljšo zaščito lahko psa pred odhodom v gozd še poškopimo z repelentom v obliki razpršila to sredstva, ki klope odganjajo. Za učinkovito odpravljanje kloпов se posvetujete s svojim veterinarjem.

Bolhe

So zajedavci, veliki 12 mm, ki živijo na koži oziroma med dlako. Razvojne oblike (jajčece, ličinka in buba) se zadržujejo v okolju, kjer žival živi. Odrasle bolhe

Foto: Eva Nuša Robnik

prebivajo na psu, kjer se hranijo s krvjo. Bolh na psu razen ob večji invaziji ne vidimo, opazimo pa drobne črnorjave pikice – boljše iztrebke.

Samica izleže 1530 jajčec na dan, ki padejo s psa na tla tam, kjer se pes najpogosteje zadržuje. Nova generacija se ob ugodnih pogojih razvije v 23 tednih. Ob neugodnih pogojih pa se razvoj bolhe lahko podaljša tudi na 6 mesecev. Odrasla bolha lahko brez hrane preživi dolgo, vendar le v vlažnem okolju. Na psu ali mački lahko preživi nekaj mesecev. Nekateri psi so alergični na boljši pik (na snovi v boljši slini) in zaradi praskanja in grizenja pride do vnetja kože. Tudi če pes ni občutljiv, ga lezenje in pikanje bolh zelo vznemirja. Ena bolha lahko piči tudi več desetkrat na dan.

Proti bolham moramo vedno delovati sistemsko. To pomeni uničevanje vseh razvojnih oblik.

Za uničevanje lahko uporabljamo ovratnice, insekticidni šampon, puder, razpršilo ali kapljice, ki jih stisnemo na kožo na vratu. Najbolj učinkovita sta kopanje in uporaba sredstev s podaljšanim delovanjem.

Foto: Eva Nuša Robnik

Ne smemo pa pozabiti na okolje, v katerem pes živi oziroma se zadržuje, saj se tam nahajajo jajčeca, ličinke in bube. Oprati moramo vse prevleke za ležišče, njegove brisače, dobro je, če jih pred pranjem namočimo v insekticidni raztopini. Posesati moramo stanovanje (hišo) in avto – najboljše z globinskim, parnim sesalcem. Vrečko iz sesalca neškodljivo odstranimo ali sežgemo. Potem moramo poškopiti stanovanje in avto z insekticidom za okolico. Po 14 dneh dezinfekcijo okolice ponovimo. Bolhe so vmesni gostitelji najpogostejše pasje trakulje, zaradi česar je temeljito odpravljanje bolh še toliko bolj pomembno. Za učinkovito odpravljanje bolh se posvetujete s svojim veterinarjem.

Foto: Martina Cigler

TEDEN GOZDOV 2009 – Gozd je tudi obnovljivi vir energije

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd,
 Zavod za gozdove Slovenije,
 Območna enota Slovenj Gradec

Foto: Grad

Predsednik države dr. Danilo Türk in direktor ZGS Jošta Jakša med ogledom posterjev Tedna gozdov

Slovenski gozdarji ob Tednu gozdov že več kot 30 let organizirajo najrazličnejše prireditve. Namenjene so širši javnosti, predvsem pa osveščanju mladine. Gozdarji se zavedamo pomena najrazličnejših funkcij gozda, prav pa je, da z njimi seznanjamo tudi druge. Gozdarji že med letom izvajamo najrazličnejše aktivnosti vodenja po učnih in drugih gozdnih poteh.

Reševanje vprašanj na kvizu so spremljali kontrolorji gozdarji

Zanimiva so najrazličnejša na poljudni način podana strokovna srečanja in druženja. Največ aktivnosti izvedejo gozdarski strokovnjaki prav v času Tedna gozdov. Med najbolj aktivnimi gozdarji smo gozdarji javne gozdarske službe. Tudi letos je bilo tako!

Za Teden gozdov si izberemo moto oz. rek, ki poudarja vlogo gozda in gozdarstva. Letošnji rek je bil »Gozd je tudi obnovljiv vir energije«, s poudarkom na gozdu za trajnost bivanja, varnost in kakovost eksistence, človeške civilizacije, okolja in narave. Na vsaki izmed štirinajstih gozdnogospodarskih enot smo oblikovali in izdelali zanimiv plakat na zgoraj omenjeno temo. Javnosti so bili plakati predstavljeni na osrednji prireditvi 27. maja 2009 v Ljubljani. Prireditve se je udeležil tudi predsednik republike Slovenije dr. Danilo Türk. Po slovesni prireditvi je bil posvet na temo gozd in energija.

V Tednu gozdov je bilo v Sloveniji izvedenih čez sto prireditev. Po slovenskih gozdnih so se sprehajali in spoznavali gozd vsi, ki imajo radi naravo, še posebno pa gozd. 29. maja so na različnih krajih prižgali 19 oglarskih kop. Nekateri so spoznavali gozd in gozdno krajino pod strokovnim vodstvom gozdarjev na kolesu. V potoku, ki teče skozi gozd, so postavljali mlinčke itd.

Na Koroškem smo gozdarji ZGS OE Slovenj Gradec ob pomoči Centra za šolsko in obšolsko dejavnost Peca in Osnovno šolo Mežica izvedli regijski kviz o spoznavanju gozda, ki pa ni bil več regijski. Poleg 7 koroških šol so sodelovali še osnovnošolci OŠ Janka Padežnika iz Maribora in OŠ dr. Pavla Lunačka iz Šentruperta na Dolenjskem. Mežiški učenci so pripravili zanimiv kulturni program. Po gozdnih poti na Bregu nad Mežico so preizkusili znanje v obliki testa v naravi. Najboljši so bili učenci OŠ Franja Goloba (Nejc Žlebnik, Ana Kranjc, Marko Veber), drugi učenci OŠ Šentjanž (Klementina Pačnik, Anja Gorenšek, Anja Repnik) in tretji učenci OŠ Prežihovega Voranca (Matic Bračko, Tim Cesar, Timotej Kolenc) z Raven na Koroškem. Tudi ostale ekipe so bile zelo dobre, saj so bili rezultati v točkovanju zelo izenačeni.

Koroško gozdarsko društvo in ZGS OE Slovenj Gradec so pripravili posvetovanje na letošnjo temo s poudarkom na uporabi lesnih ostankov iz gozda. Predavala sta dr. Nike Kranjc iz Gozdarskega inštituta in mag. Luka Zajec iz ZGS OE Slovenj Gradec.

Poleg teh dveh prireditev smo koroški gozdarji izvedli še več manjših aktivnosti v družbi šolarjev. Teden gozdov naj bo čez vse leto!

Gozd za trajnost bivanja
 Območna enota Slovenj Gradec

TRADICIONALNA, MODERNA POKREVNOST V GOZDOVU – 40.000€
 LESNA KALORJA – 20.115.000kWh
 REZILIJENCA – 274.000m³
 POKREVNOSTI – 1000.000kWh
 ENERGIJSKI LES – 10000.000kWh

PIYEROCNA LANA PREDHODNOSTI TEHNI ZA ENERGIJSKI KAMN
 Dnevniški posek vrhovi: 1000.000kWh
 Dnevniški posek vrhovi: 1000.000kWh
 Dnevniški posek vrhovi: 1000.000kWh
 Dnevniški posek vrhovi: 1000.000kWh

ENERGIJSKA UČINKOVITOST
 Dnevniški posek vrhovi: 1000.000kWh
 Dnevniški posek vrhovi: 1000.000kWh
 Dnevniški posek vrhovi: 1000.000kWh
 Dnevniški posek vrhovi: 1000.000kWh

Gozd je tudi obnovljiv vir energije

Udeležencem kviza so zaplesali učence in učenci OŠ Mežica

Teden gozdov

Gozdna pedagogika

Jerneja Čoderl, univ. dipl. inž. gozd.,
 Zavod za gozdove Slovenije, Območna
 enota Slovenj Gradec

Foto Gorazd Mlinšek

V tednu gozdov in kar skozi vse leto se na krajevni enoti ZGS Radlje dogaja veliko stvari, ki so namenjene popularizaciji gozdov in gozdarstva v najširšem smislu. Ali lahko aktivnosti imenujemo s skupnim izrazom gozdna pedagogika?

Že lep čas se spoštovani prof. v pokoju, dr. Dušan Mlinšek trudi, da bi gozdno pedagogiko ustrezno umestili med dejavnosti, ki jih izvajamo zaposleni v ZGS. Brez formalne izobrazbe, brez certifikatov pa dejansko mnogi posegamo na področje gozdne pedagogike pri stikih z javnostjo.

Kaj je gozdna pedagogika?

Gozdna pedagogika je vzgoja za gozd in izobraževanje o gozdu z gozdom kot z zeleno učilnico. Je učenje, kako delati z naravo na osnovi naravnega usmerjanja razvoja gozda. Gozdna pedagogika vzgaja v smislu indijanskega pregovora: Sveta ne podedujemo od svojih prednikov, temveč si ga izposodimo od svojih potomcev! Gozdna pedagogika vzgaja v smislu odgovornosti do narave preko vzgoje odgovornosti do gozda.

Kateri so najvažnejši cilji gozdne pedagogike?

Z izvajanjem dejavnosti gozdne pedagogike želimo izboljšati odnos človek–gozd in dvigniti na pravo raven odnos– človek–narava. Naravo moramo opazovati in ji slediti ter se ji podrediti. Z razumevanjem gozda želimo poglobiti razumevanje narave. Cilj gozdne pedagogike je, da se o gozdu učimo v gozdu, o naravi se učimo v naravi.

Zakaj se posvečati gozdni pedagogiki?

Gozdna pedagogika je v svetu že uveljavljena kot učni predmet v šolah. V sosednji Avstriji so že 9. marca 2001 ustanovili Zvezo gozdnih pedagogov Avstrije. Gozdno pedagogiko je smiselno izvajati, ker je znanje o gozdu ključ za razumevanje narave, ker je okolje vse bolj obremenjeno in narava vse bolj ogrožena. Gozd je ohranjen ekosistem, s pomočjo katerega se lahko vračamo k naravi.

Katerih metod dela se najpogosteje poslužujemo pri izvajanju gozdne

Gozd je zelena učilna

pedagogike?

Ob vodenju skupin usmerjeno raziskujemo gozd, učimo se orientacije v gozdnem prostoru, prikažemo delo v gozdu, opazujemo, ustvarjamo iz naravnih materialov, igramo se, učimo se načinov preživetja v naravi. Gozd spoznavamo z vključevanjem vseh čutil: vida, tipa, vonja, sluha, okusa. Tako gozd opazujemo, občutimo, odkrivamo in v njem meditiramo.

Kdo vse lahko izvaja aktivnosti gozdne pedagogike?

Ker o gozdu nikoli ne vemo vsega in ker vsakdo kaj ve, se lahko z gozdno pedagogiko ukvarjajo različne skupine ljudi: gozdarji, gozdni delavci, lastniki gozda in kmetje, lovci, čebelarji, pedagoški delavci s področja naravoslovja, ljubitelji gozda, ki jih področje zanima in imajo določeno zanje o gozdu.

Kdaj je primeren čas za odstranjanje skrivnosti gozda?

Zmeraj, brez omejitev. Gozd je zanimiv v vseh letnih časih, podnevi in ponoči, v snegu, dežju ali soncu.

Kje izvajati gozdno pedagogiko?

Gozd je neskončen poligon za učenje. Gozdni rob je del gozda, ki po pestrosti in večnamenskosti omogoča svojstvena raziskovanja. Gozdne učne poti so zanimive in vsebinsko bogato zasnovane. Gozdni rezervati in pragozdovi delujejo po svoje, brez motečega vpliva človeka, zato so za učenje toliko dragocenejši. Terensko izvajanje gozdne pedagogike je zmeraj mogoče dopolniti s kabinetnimi zbirkami (makete, preparati, zbirke, fotografije, filmi, posterji, ...), ki jih je najbolje pripraviti v gozdarskih ali lovskih kočah.

Komu se z gozdno pedagogiko posvetiti?

Ker je osnovni namen vzgajati, so najvažnejše ciljne skupine vrtci, šole, družine. V svetu se dejavnosti gozdne pedagogike odvijajo za ljudi s posebnimi

Drevo - učni pripomoček v gozdu

potrebami, za ostarele in za vse, ki jih gozd in narava zanimata. Gozdna pedagogika je v veliki meri namenjena tudi lastnikom gozda.

S prof. Mlinškom na čelu se gozdarji zavedamo pomena gozdne pedagogike in jo izvajamo.

Zavedamo se, da je gozd skrinja skrivnosti in zakladov, da moramo odstrti pokrov in gozd raziskati. Gozd pa je tudi pustolovščina prepustimo se ji!

Žalost v gozdu

Mojca Zupančič

Žalostno je,
 kadar v gozdu sekira poje,
 če vse podira, če ne izbira.
 Žalostno je,
 kadar gozd gori,
 ne odmika se, ne beži,
 stoji vdano, dokler ne pogori.
 Žalostno je,
 žalostno nadvse,
 kadar gozd spomladi rumeni –
 stoletna debela nimajo moči,
 kemija mori, mori.
 Ne vprašuj, komu zvoni –
 če zvoni njemu, zvoni tudi tebi –
 je napisal Hemingway.
 Mi pa – zvonimo le – kar naprej ...

Ekološka kmetija pri Šapku

Martina Cigler, abs. agr.

Poletje je in vse zeleni, bliža se konec pouka in vleče nas ven v naravo, eni gredo peš, drugi s kolesom, nekateri pa znamo uživati tudi na konjskem hrbtu in vedno več je takih kmetij, kjer ponujajo tudi jahanje. Ena takšnih je ekološka kmetija pri Šapku.

Kmetija leži na Strojni blizu idilične cerkvice na nadmorski višini 900 m. Ko sem se kmetiji približevala, so me s pašnika pozdravili prelepi konji, pet se jih je paslo, eden je v reji. Kmetija ima pretežno strme lege in nekaj dela še opravijo ročno. Na kmetiji gospodarji družina Obretan, ki šteje pet družinskih članov; gospodarja Antona, gospodinjjo Melito in njune tri otroke: Viktorijo (14 let), Patricijo (11 let) in malega Blaža (4,5 let). Dekleti sta še osnovnošolki, mali Blaž pa bo verjetno naslednik kmetije. Na posestvu živi tudi babica Marjana, ki šteje 71 let in tudi pridno pomaga pri gospodinjstvih in ostalih opravilih. Gospodar hodi v službo, gospodinja Melita pa je doma in gospodinja. Gospodar pravi, da se od same kmetije ne

pšenice, ajde in bioba, danes od starih poljščin sejejo le oves, imajo ga kar na 2 ha. V sadovnjaku imajo okoli 50 starih drevesnih sort, iz katerih kuhajo žganje in delajo mošt, približno 1200 l na leto. Posebnost kmetije pa je tudi malinov liker iz gozdnih malin.

V ekološkem kmetovanju bodo ostali tudi v bodoče, skrbi jih le neurejen trg, saj morajo vso živino prodati kot konvencionalno. Upajmo, da se bo z razumevanjem politikov razrešilo tudi to vprašanje.

da preživeti in skrbi ga, kako bo po letu 2013, če bodo res ukinili subvencije. Kmetija obsega 43 ha, od tega je 18 ha obdelovalne zemlje in 35 ha gozda. Redijo 5 konjev, 9 glav govedu in 8 prašičev za lastno rabo. Izdelujejo tudi okusne salame, za katere imajo certifikat. Imajo tudi prostor za piknike, ki ga dajejo v najem, in ribnik, v katerem bodo gojili postrvi za ulov. Imajo tudi lepo urejeno manežo za neuke jahalce. Gospodinja ima tudi velik vrt, v katerem goji solato, čebulo in korenje, krompirja ne sadijo, raje ga kupijo, včasih pa so sejali vse od rži,

Junij v čebelnjaku

Janez Bauer

Prišli so malo toplejši dnevi. Vmes se je tudi ohladilo, svetniki in Zofka so malo zamudili, a zemlja je bila potrebna vlage. Tudi čebele vsak dan zjutraj najprej poskrbijo za žejo. Naberejo si kapljic rose in z njimi nahranijo zalego in mlade čebele. Potem pa hajd po med.

Cvetlični med smo že iztočili. Letos ga ni bilo prav veliko, je pa obilno zamedil javor, ki ga je v naših gozdovih čedalje več. Tu se sedaj vidi daljnosežnost ukrepa, ko so gozdni delavci načrtno sadili javor ob gozdnih cestah in tako skrbeli za biotsko raznovrstnost. Lahko smo jim hvaležni, saj

je cvetenje javora dobro nadomestilo cvetenje travnikov, ki ga pa ni več, saj jih prehitro pokosijo. Dobili smo kar obilno točenje javorjevega medu in kaže, da bo to medenje stalno iz leta v leto. Gorski javor med vsako leto, za cvetenjem, ko čebele dobijo tudi obilo cvetnega prahu, se pojavi še mana na listih in tudi ob kaki nevihti se medenje ne prekine za dolgo. Med gozdnega javorja je sladek, rumeno oker barve in prijetnega okusa. Je gost in se lepo maže. Ima pa to slabo lastnost, da se čez par mesecev strdi kar čez noč. Takrat je trd ko kamen. Ko pa ga pravilno stopimo, ostane tekoč tudi leto ali dve. Seveda če kozarec prej ni prazen. Paziti pa moramo, kako ga pretopimo. Postaviti ga moramo v komoro na največ 45 stopinj in ga počasi ogrevati. Ogrevati ga moramo tako dolgo, da se v medu stopijo vsi kristali in da se zbistri. Takšen med je poslastica za uživanje, v njem ostanejo vsi vitamini in druge koristne snovi. V pričetku junija, ko zacveti bezeg, pa

lahko pričakujemo medenje smreke. Na Koroškem so širni smrekovi gozdovi glavni vir medenja in uspešne čebelarjeve letine. Prav po našem smrekovem medu smo najbolj znani, saj spada koroški smrekov med v sam svetovni vrh po svoji kvaliteti. To nam priznavajo vsi strokovnjaki, potrjujejo pa medalje in plakete, dosežene na mednarodnih ocenjevanjih. Na smrekah čebele nabirajo mano. To je drevesni sok, ki ga ušice in kaparji, ki se naselijo na smrekovih vejicah, izločajo ob sesanju mladih poganjkov. Tega čebele nato predelajo v svojih medenih želodčkih v smrekov med. Včasih, ko je teh ušic

veliko, se smrekovi poganjki kar svetijo od sladke rose, ki jo izločajo ušice. So pa take letine redke, saj je to medenje zelo odvisno od temperature in vlage. Vsaka večja nevihta opere ušice in potrebno je kar nekaj dni, da se zopet naselijo na smreki. Tako medenje potrebuje tople in vlažne noči in ne prevroče dni. Potem zamedo vsak štor, kot so rekli naši predniki.

Čaka nas pa še medenje na lipi in kostanju, tako da se bodo letos medene posode napolnile do vrha!

Stana Lušnic - Arsovska

Majda Sinreih

V rokah držim knjigo z meni zelo ljubim naslovom Poet v meni poezija med Pohorjem in Paškim Kozjakom ter s posvetilom: Majdi v skromen spomin, saj sta bila njen in moj oče velika prijatelja.

**Stana Lušnic - Arsovska
Ko sem dopolnila 75. rojstni dan,
12. 1. 2009**

Knjiga oziroma zbirka pesmi, ki je izšla pri KD Mislinja leta 2003, je plod štirih soavtorjev: Jožeta Kranjca, Jožeta Tovšaka, slikarke in pesnice Stane Lušnic - Arsovske in Andreje Martinc.

Stana Lušnic - Arsovska; prijazen sprejem na domačem hišnem pragu, ko te z veseljem in neverjetno energijo, ki jo izžareva, objame, te povabi v svoj topel dom, kjer visijo prekrasne umetniške slike, ki pritegnejo tvojo pozornost. V njih se zrcalita duša in široko srce gospe Stane. Ko v topli kuhinji in ob skodelici dišeče kave razpre svoje misli, ko ti s svojim prešernim smehom prežene morda tisto majčkeno tremo, ko se v njenih temnih očeh kot v tolmunčku zrcalita dva kristala, se zaveš njene energije. Takrat te preplavi neizmerna sreča in v čast ti je, da smeš biti ob mizi tako »velike« in pozitivne osebe. Ne izpostavlja sebe, le tu in tam omeni poleg slikarstva tudi, da se trenutno pripravlja na monografijo »Ženska je ženska« ob kulturnem prazniku v Slovenj Gradcu. Zaiskrijo se ji oči, ko govori o svojih hčerah, Bojani in Duški, ki sta zelo talentirani podedovali sta močno likovno govorico, Duška je postala oblikovalka. Pa o svojem dedu Kondradu, ki je naredil božji grob v cerkvi sv. Fortunata v Gornjem Gradu ter o vnuku Mitji in vnučinki Mateji. Razneži se in nasmehne,

ko govori o pravnukinjah, dvojčicah Niki in Niji.

Da pa je ga. Stana prijetna sogovornica, s katero bi se lahko pogovarjali ure in ure, sem ugotovila, ko se je dan prevesil v noč in za temo, o kateri naj bi se pogovarjali, torej o njej, je zmanjkalo časa in dovolila mi je, da lahko njeno biografijo oziroma življenjepis prenese na papir iz njene knjige Poet v meni. Podarila pa mi je tudi zgoščenko dokumentarca njenega življenja z naslovom Stanine štiri ljubezni, ki ga je posnel Marjan Šrmpf in je bil predvajan na TV Slovenija in TV Maribor. Njen življenjepis je kot štiriperesna deteljica; kot sama pravi: razvejena. Bog ji je podaril štiri darove: petje, glasbo, odrske deske in slikarstvo. S pomočjo staršev in s svojo močno voljo in vztrajnostjo se je izoblikovala v vrhunsko umetnico.

»12. 1. 1934 je porodničar pripomnil mami: »Tale vaš deklič bo pa zelo dobra pevka, ko že sedaj tako na moč poje.« Izkazalo se je, da je bila napoved na mestu, saj mi spomini priključijo znan

privid na maminem obrazu, vedno svetel, mil, ko mi je pela in ko sva kasneje skupaj peli. Ko se je glasovom pridružil še glas mamine violine, očetove bisernice, moje kitare, sestrine harmonike in bratovih činel (pokovk), je bilo doma zelo bučno. Pa to ne malokdaj.

Pravzaprav nam je takšno sonce v tistih povojnih stiskah nemalokrat pomagalo ogreti dom, naša srca, mi osvetliti misel do ... lepšega jutri. Verjetno je bila tako negotova pot po zaprašeni, razbrazdani cesti prava zame. Morda sem se zato bolj zazrla vase in v sebi poiskala lepše, svetle ceste /.../

/.../ Spomin se ustavi na popotovanju, ko se je močneje predramil moj Glas (mamin gen), čas melodije, poezije. Želje so me popeljale do prvih avdicij, radijskih, opernih in mnogih drugih odrskih postaj, kjer sem gasila pevsko žejo; sama ali v

že dolgo delajo družbo moji hčeri, vnuki in dve pravnukinji) ozrem malce nazaj, še malce dlje v spomin, potem doumem, da se je popotnikova prihodnost odkrivanja nezavednih, v sebi neznanih magičnih svetov, že zdavnaj prej začela, da se je pravzaprav ves čas dogajala. Se dogaja in se bo vse do takrat, ko bo konec »tele« bele ceste in začetek neke druge, drugače svetle, drugače zvence. /.../ Življenje vedno teče, tudi s te točke.« Stana Lušnic-Arsovska

Več kot še tako natančen življenjepis s kupom podatkov pa nam o Stani, slikarki, pevki, pesnici, igralki, režiserki in razmišljajoči humanistki, ki s podarjanjem svojih umetniških del rada humano priskoči na pomoč, najsi gre za zbiranje štipendij mladim talentom, različne akcije socialne pomoči potrebnim, nagrade športnikom in obnove sakralne dediščine, gonilni umetniški sili pri združevanju

naravne dediščine s kulturno in vrednotami tradicije, pove ravno njena življenjska pot. Žive jaslice v Hudi luknji so zaživele na njeno pobudo in organizacijo (ko pa je to opustila, je žal vse zamrlo), ki si jih je vsako leto z duhovnikom ogledal tudi nadškof Kramberger.

In o svoji poti je v trenutku razmišljanja zapisala: »Mnogo je ostalo še nezapisanega, a je pomembno, da je bilo izgovorjeno. Ni pomembno, koliko časa smo z nekom, pomembneje je, »kako« smo drug z drugim. Vsi gremo k neizbežnemu koncu svoje poti. Čutimo težo let! Izkoristimo še tisto malo, ki nam je dano, bodimo hvaležni usodi za to kratko in tako redko srečo.«

To je življenjska pot naše velike umetnice Stane Lušnic - Arsovske, žene s podeželja iz Doliča.

»Najvišji« pa naj jo spremlja na njeni bogati umetniški poti in plemeniti njene darove danes, jutri ...

različnih pevskih zborih (trenutno pojem pri pevskem zboru Gorenje).

Vendar pa ta pevski sel ni vedno potoval sam, saj se mu je ne vem kdaj in odkod kmalu pridružil drug popotnik gospod Gib (verjetno samo moj gen), čas gledališča, opere, drame, filma, čas režiranja proslav in gledaliških predstav ...

Ta je Glasu pokazal, kako je potovanje v dvoje zabavnejše. In družno sta romala po svetli cesti, včasih sta se tudi opotekala, malce zastala pa nič zato, je od tega imelo tudi Oko (dedkov gen) čas likovnega življenja; učenja, poučevanja, ustvarjanja in uveljavljanja skozi razstave, kolonije in druge medije likovne pojavnosti.

In ko se že po dokaj dolgi ustvarjalni poti (umetniški in obenem življenjski, kjer mi

Kolesarska steza po Mislinjski dolini

Mirko Tovšak

Mestna občina Slovenj Gradec je že pred leti pričela s pripravami za izdelavo projekta »Kolesarske steze po Mislinjski dolini«. K sodelovanju je pritegnila tudi občino Mislinja, saj je le na tak način lahko zadostila zahtevam za prijavo investicije na Evropskem skladu za regionalni razvoj in izkoristila možnosti sofinanciranja tega projekta.

Del kolesarske steze pri prehodu preko regionalne ceste Slovenj Gradec-Velenje še vedno ni urejen.

Dela na izgradnji te, za prebivalce Mislinjske doline zelo pomembne investicije, so se pričela že pred leti. Še najbolj so pohiteli Slovenjgradčani, ki so do Turiške vasi praktično že v lanskem letu zaključili vsa gradbena dela. Potem pa se je zataknilo pri nadaljevanju v Mislinjski Dobravi zaradi nerešenih lastniških razmerij pa tudi zaradi projektne nerešene izvedbe prehoda kolesarske steze preko regionalne ceste Slovenj Gradec-Velenje pri avtobusnem postajališču Lovrenc. Mislinjska občina je prav tako skorajda končala celotno investicijo, saj je trasa na njenem območju že asfaltirana in urejene so tudi bankine, ostaja le še nerešen odsek pri prečkanju lokalne ceste v Mrakov jarek. Kot nam je znano, so priprave za izvedbo in izgradnjo mostu, ki bo omogočal celovito varnost vseh kolesarjev in drugih uporabnikov kolesarske steze, že v teku. Upamo le, da bo tudi izgradnja tega prepotrebnega objekta kmalu končana, saj je sedaj spust s kolesi z železniškega mostu do lokalne ceste zelo nevaren in lahko kaj kmalu pride do poškodb kolesarjev. Še posebej je spust nevaren ob namočenih cesti, saj je cesta dobredno drsalnica in smo bili tako priča že kar nekaj zdrsom na tem delu kolesarske steze.

Sicer pa kolesarji in drugi ljubitelji rekreacije izgradnjo celovite trase

Počivališče pri športnem objektu ŠRD Straža je na idealni lokaciji pred zadnjim vzponom proti Mislinji.

kolesarske steze pozdravljamo. Tako bomo na tej stezi kolesarji veliko bolj varni, kot smo bili prej, ko smo se ob močnem prometu na regionalni cesti proti Slovenj Gradcu izpostavljali velikim nevarnostim in s tem ogrožali tudi ostali promet z motornimi vozili. Kako pomembna je izgradnja te steze, kaže tudi veliko število kolesarjev, rolkarjev in drugih sprehajalcev ob koncih tedna, pa tudi med tednom lahko v popoldanskih urah vidimo številne rekreativce, ki koristijo to prometnico. Že na začetku uporabe pa bomo morali poskrbeti, da kolesarska steza ne bo postala priljubljen poligon za motoriste in druge uporabnike motornih vozil. Že kar nekaj kršitev posameznikov smo lahko zabeležili in če ne bomo že na začetku poskrbeli za red in spoštovanje predpisov, ki motornim vozilom ne dovoljujejo uporabe te steze, potem bo na njej tudi varnost pešcev in kolesarjev ogrožena.

Ob kolesarski stezi pa bodo potrebna tudi počivališča. V Šmartnem pri Slovenj

Gradcu je takšno počivališče že urejeno; nameščene so klopi, kolesarji pa se lahko tudi odžejajo s pitno vodo iz javnega vodovodnega omrežja. Na mislinjskem območju bi bilo zelo primerno počivališče pri športno-rekreacijskem objektu v Stražah, s katerim gospodari tamkajšnje športno-rekreacijsko društvo. Predsednik društva nam je pojasnil, da so na to pripravljeni, vendar jih menda ovira občina Mislinja, češ da je potrebno za to izvesti javni razpis. Res čudno, javni razpis za počivališče, s katerim lahko gospodari edino to društvo, po drugi strani pa se občini ni zdelo vredno izvesti javnega razpisa za večnamensko dvorano v objektu Lopan, katere vrednost dosega skoraj 1 mio evrov.

Kakorkoli že, kolesarska steza bo za vse rekreativce v Mislinjski dolini velika pridobitev, ki jo vsi tudi pozdravljamo, želimo si le, da bi bila celotna investicija čim prej končana in objekt z uporabnim dovoljenjem predan svojemu namenu.

urejen spust preko železniškega mostu pri Tasiču v Stražah

Prenova ceste Šentjanž–Korošica

Vančy

Foto: Marko Veber

V občini Dravograd so se lotili prepotrebne obnove (dela potekajo že v polnem zamahu) ceste Šentjanž–Korošica. To je obvozna cesta, ki poteka iz Šentjanža mimo gospodarskih obratov Žage, obratov GG, in nadalje mimo IGEM-a v Selovcu in mimo novo zgrajenih privatnih industrijskih obratov do Petrolovega bencinskega servisa, naprej mimo Korošice in se v Podklancu naveže na regionalno cesto Dravograd–Ravne na Koroškem.

Cesta je resda potrebna temeljite obnove, saj je že več let v obupno slabem stanju. Je pa dobrodošla obvoznica, ki nekoliko skrajša pot med Slovenj Gradcem in Ravnami.

Z uporabo te ceste se lahko izognete krožišču Kovtrovega mostu, še najbolj pa je dobrodošla, če na področju Otiškega Vrha pride do zastojev na cesti Dravograd–Slovenj Gradec.

Dela izvaja Cestno podjetje Maribor v sodelovanju z gradbenim podjetjem Gradnje IGEM iz Šentjanža, financira jo Občina Dravograd, sofinancira po jo Evropska skupnost.

Najprej je bilo potrebno napeljati zahtevno kanalizacijo, katere cevi imajo meter in pol

premera, poteka pa ob neposredni trasi ceste. Seveda bosta urejena tudi cestna razsvetljava od Šentjanža pa do odcepa ceste, ki vodi h kmetiji Dobrnik ter pločnik.

Krajani, ki so vezani na to cesto, že komaj čakajo na dokončanje njene obnove.

Florjanovo

Franc Areh

2. maja so se gasilci spodnjega sektorja GZMD Slovenj Gradec zbrali že na tradicionalnem praznovanju našega gasilskega zavetnika svetega Florjana. Pred cerkvijo v Starem trgu je domači župnik, gospod Gabrijel Knez, nagovoril gasilce in gasilke in jih povabil v cerkev. Po končani sveti maši je blagoslovil gasilska vozila in zaželel gasilcem veliko sreče pri njihovem delu. Sledilo je družabno srečanje pred gasilskim domom v Starem trgu, kjer je na gasilskem domu tudi slika svetega Florjana.

In še skupinski posnetek z župnikom Gabrijelom Knezom (stoji v prvi vrsti zadnji desno)

Vrtec Sele skozi prvo leto

Danica Bricman

V članku Vrtec na Selah sem zapisala: »Kot vzgojiteljico so me poslali v okolje, ki sem ga slabo poznala. Sprejela sem ga z izzivom.« Avgusta sem s pogledom prvič objela igralnico na Selah. Komaj sem vse pospravila, že sem se srečala z otroki in s starši. Brez dvomov sem zakoračila v prvi teden, prežet z otroškim jokom, ki pa se je že kmalu močno polegel.

In kaj smo počeli v teh mesecih? Najprej smo morali spoznati novo okolje - vrtec v šoli. Za izhodišče nam je služila zgodba »Kdo živi v tej hišici?«. Oblikovali smo hiše, mlajši so samo lepili dodatke, skupaj pa smo se igrali v didaktični igri »Otroci v hiško«. Muca Copatarica nam je predstavila pomen urejanja igralnice in pospravljanja copat. Pravljico smo slišali tudi v madžarskem jeziku. Obuj prijatelja, poišči svoje copate, pospravi svoje copate, pospravi čevlje na svoj znak - vse to smo se igrali takrat.

V temi »Škratelčki mali« smo se pripravljali na gradnjo hišic v Škratovi deželi. Brali smo zgodbe o škrtatih, deklamirali in usvajali ples »Enkrat je bil en majhen škrat«. Slikali in oblikovali smo jih iz odpadne hiše ter se pomerili v igri »Kdo prej sestavi škrate«. S škrtati smo se igrali skrivalnice. Organizirali smo Škratove igre in nanje povabili 1. in 2. razred OŠ Sele-Vrhe. Približali smo si jih tudi v glasbeno didaktični igri »Škrati v hišico«. Temu smo zaključili s kvizom o škrtatih in z razstavo v Mercatorju.

V tem času smo v igralnici gostili plesno šolo, policista, medicinsko sestro iz ZD in gospoda Boruta, ki nam je pravljico o Treh prašičkih povedal v ruščini.

Oktobra smo se srečali z ognjem in gasilci. V zgodbah »Vžigalice niso igrača« ter »Ježek Snežek in požar« smo spoznavali prednosti in nevarnosti ognja. Obiskali smo Gasilski dom, gasilci pa so nam predstavili načine gašenja. Pomen njihovega dela smo spoznavali preko iger: »Gasilci v gasilski avto«, »Poišči, poveži, obkroži, prečrtaj, preštej«, gasilska vadbeni ura in gasilske vaje. Igrali smo se tudi glasbeno didaktično igro »Bežite, požar!«.

Večkrat smo se igrali evakuacijo in k tej vaji pritegnili tudi šolo. Gasilci so nam posodili naprtnjačo in z njenim curkom smo na igrišču podirali platenke. Z diatonično harmoniko sta nas obiskala Dani in gospod Gašper. V naslednji temi smo lovili jesen.

Pogovarjali smo se o gozdu, živalih, brali zgodbe, dramatizirali, se igrali v glasbeno didaktični igri »Ptički v gnezda« in usvajali gibalni prikaz pesmi »Moj medvedek Jaka«. Igrali smo se v gozdu, slikali jesenska drevesa, sestavljali gozdne živali, se šli uganke in v delovnih listih razvrščali liste in iglice. Otroci so uživali v deklamaciji »Gobica«. V goste smo povabili lovca.

V nadaljevanju smo se lotili raziskovanja Selčnice. Rezultat tega je bil predstavljen v razstavi na Osnovni šoli Sele-Vrhe in v Mercatorju. S pomočjo VTV-ja smo s projektom seznanili širšo javnost, septembra pa bo predstavljen tudi v Ljubljani. Spoznanja otrok o Selčnici smo strnili v naši zloženki.

December je bil čas za »Smreko pričakovanj«, kjer so se prepletali pogovori, zgodbe, novoletne igre, ples, čajanka in prihod Dedka Mraza. Z babicami in dedki smo izdelovali novoletne okraske, oblikovali čestitke, smreko na travnatem igrišču smo okrasili in jo poimenovali Vilibald. Učili smo se voščilo in uživali v pesmih »Rasla je jelka« in »Dedek Mraz«. V tem mesecu so nas obiskali: gospod Kamnik, Lutkovna skupina VVZ Slovenj Gradec in gospod Hovnik.

Novo leto smo začeli s projektom na »Na vrtljaku prijateljstva«, kjer se nam je pridružila punčka iz cunji, ki so jo otroci poimenovali Klara Neža Kristina. Tekom projekta nas je z različnimi vsebinami vodila po vseh področjih kurikula za vrtec. Zaključili smo ga z nočjo v vrtcu. Vsak otrok je dobil tudi projektno knjigo.

Ukvarjali smo se z zdravniki. V koticu »Bolnica« smo se igrali zdravnike in čutili pomanjkanje bolnikov, saj se v tej vlogi nihče ni rad preizkusil. Izdelali smo si termometre, zdravstvene izkaznice,

sodelovali v modni reviji zdravnikov in uživali v pesmi »Kihci«.
Z igro »Vodi me« sem jih popeljala v svet slepih.

V pustnem času smo si pripravili pustne igre, izdelali verige, beneške maske in sodelovali na modni reviji mask.

Male rože smo bili marca, ko smo se pogovarjali o družini in mamah. Slikali smo jih in jih predstavili v govorni vaji. S simboli smo označevali število družinskih članov in se igrali igrico, kjer so otroci morali zasesti prostor, ki je enak številu članov njihove družine.

Oblikovali smo čestitke, se naučili pesem »Mala roža« in deklamacijo »Dan žena«.
S temo »Dober dan, prijatelj« smo se odzvali na natečaj Lepo vedenje. Zasnovali smo ga kot knjigo, kjer so se prepletala naša in pravila Modrega medvedka ter primerjanje vljudnostnih izrazov našega in srbohrvaškega jezika (vrtec začel obiskovati otrok iz srbohrvaškega govornega področja).

Iskali smo že usvojena pravila, izbrali pravila igralnice in zapisali do sedaj nenapisana, a uveljavljena pravila. Razmišljali smo o posledicah nedovoljenega ravnanja. Nastalo knjigo smo fotografirali in poslali v Ljubljano.

Delovanje pošte nam je pojasnil upravnik Pošte Slovenj Gradec gospod Jure Čevnik. Založil nas je z najrazličnejšim materialom. Pismonoša Aleš nam je razkazal poštni avto, pošgarsko torbo in nam prinašal pošiljke. Igrali smo se v koticu Pošta, kjer smo imeli tudi pravo poštno torbo. Ko so otroci dojeli zabavnost igre v koticu Pošta, se je le-ta razživela. Spoznavali smo simbol pošte, pomen znamk in rumenih nabiralnikov. Vrste pošiljk smo dodatno utrjevali v igri »Lovimo pošiljke«, v razvrščanju pošiljk in v glasbeno didaktični igri »Poštarji«. V igri »Lovimo pošiljke« smo ulovljene beležili na opazovalni list, kamor smo zabeležili tudi prispelo pošto od staršev. Ustvarjali smo razglednice in pisali staršem, v druge vrstice, pa še našemu županu in podžupanu.

V tem času smo si na plezalu naredili šotor. Otroci so pod njim našli senco, ki je na igrišču nimajo. A še v istem tednu nam ga je nekdo pošteno uničil. Razočaranje otrok je bilo nepopisno.

Strnila sem naše dejavnosti, a občutkov otrok in vzgojiteljic ob vsem tem ne morem. Naše doživljanje je enostavno neopisljivo - to moraš videti, slišati, občutiti in doživeti.
To so naše male in hkrati velike skrivnosti, ki nas še bolj povezujejo.

Gremo na izlet

Irma Marija Zajc

Za sobotno razvedrilo
mož poda mi sporočilo:
»Jutri bo lep dan in greva na izlet,
malo v naravo, se spočit in
nabrat moči za nov tedenski zalet.«

Je kar glasno modroval:
»Jutri zgodaj bom vstal,
ti mi pa vse pripravi,
da bova odšla ob uri pravi.«

Sem se takoj k omari pognala,
planinske cote ven pobrala,
jih po vrstnem redu na obešalo dala
in se vsa zadovoljna spat podala.

Zjutraj sem kavico popila,
da se je glava razbistrila,
pokicala in vprašala moža:
»Ej, vstani, a včerajšnja ideja več ne velja?«

Se je počasi iz postelje skobacal,
na pol bedel, na pol še spal,
če mislim resno, me spraševal,
saj on bi kar doma ostal.

Sem se že v kopalnici uredila,
rukzoka napolnila, pijačo nalila,
mož pa je še vedno kavico pil,
kot bi je cel hektoliter dobil.

Oh, živci, kako naj mu rečem,
da se z njim takoj ne sporečem?
Tiho, a jezno premišljujem,
ko se mu približujem
in standardno vprašanje čujem:
»A veš, da ne vem, kaj naj oblečem.«

Nato se je šele v kopalnico podal,
si polno šampona *v bano našgal*,
se celo uro namakal in pral
in vem, da je vmes še malo zaspal.

Medtem sem že cele Novice prebrala,
se hudovala in cepetala,
a za umiritev strasti sem si dejala,
saj nama nobena planina ne bo zbežala.

Končno se je pojavil svež in dišeč,
takšen, kot mi je vedno všeč.
Odpravljanje kamorkoli je najin večni problem,
a na splošno sva z možem kar dober tandem.

Tekmovanje GZMD Slovenj Gradec

Franc Areh

Libeliče, moj kraj

Irma Zajc

Bivši Libeličani ta kraj prav radi obiskujemo, saj nas spomini, takšni in drugačni, vsekakor povezujejo. Nekateri si tudi zares želimo, da morda nekoč v tem kraju ponovno zaživimo.

Libeliče niso le vas, Libeliče pomenijo tudi okoliške hiše in strme kmetije, kjer skoraj povsod nekdo živi, trpi in si močno želi, da se pri najboljših močeh nekako skozi mesec prebije.

Ker življenje tako neusmiljeno beži, nam zmanjkuje časa za drobne in lepe stvari. Obiske zanemarjamo in se na telefonske pogovore izgovarjamo. Prav žalostno je, da se le še na pogrebih srečujemo, kjer se nekako sramežljivo spogledujemo, saj ponovne stike težko navezujemo prav zaradi dejstva, da se preredko srečujemo.

Do nekoga pa v Libeličah čutim prav posebno spoštovanje, saj nam je v šolskih klopeh nudil prepotrebno znanje. S svojo karizmo in kulturnim udejstvovanjem si je naklonjenost Libeličanov pridobila, zato sem prepričana, da je bila in je še kot ena dobra vila. Nisem še dovolj poguma zbrala, da bi tovarišico Vikiko obiskala.

Dragi Libeličani!
Ne se svojega kraja sramovati, saj ste vi tisti, ki mu morate dušo in življenje dati. Življenje se lahko le takrat vrši, kadar cerkev svetega Martina zaživi, ko se v domači trgovini kupuje in ko gostilničar še za en deci namiguje.

Globoka misel o Libeličah se mi vedno takrat oglašča, ko stopam za krsto domačina in spoznavam, da žal življenje tudi ugaša.

Z leve: Jurij Šumečnik, podžupan MO Slovenj Gradec, Matjaž Zanoškar, župan Mo Slovenj Gradec in poslanec v DZ, Franc Areh, predsednik Gasilske zveze Mislinjske doline in Branko Smrtnik, poveljnik GZ Mislinjske Doline

24. 5. in 31. 5. je potekalo mladinsko in člansko tekmovanje gasilcev Mestne občine Slovenj Gradec in občine Mislinja. Na dobro pripravljenem poligonu v industrijski coni v Pamečah so se pod budnim spremljanjem sodnikov v svojih disciplinah resno pomerile pionirske in mladinske desetine.

Na tekmovanju je sodelovalo 28 enot. Med mladinci so prvo mesto slavili gasilci Pameče-Troblje, prav tako so prvo mesto dosegle mladinke iz istega društva. Pri pionirjih so prvo mesto dosegli pionirji Pameč-Trobelj, pri pionirkah pa enota iz Dovž.

Na isti lokaciji je potekalo tudi tekmovanje za člane. To, da je šlo zares, so pokazale dobro izurjene enote, ki so se na tekmovalnem poligonu pojavile že pred sedmo uro zjutraj. Ob sedmi uri je ob zvokih gasilske himne potekal dvig zastave, nato pa se je začelo zares. Med starejšimi gasilci so slavili gasilci iz

Pameč-Trobelj, pri starejših gasilkah pa je prvo mesto dosegla enota iz Turiške vasi. Med člani B so prav tako slavili gasilci iz Pameč-Trobelj, pri članicah A in B kategorije so bile najboljše gasilke z Legna.

Skupaj je sodelovalo 42 enot. Ob razglasitvi rezultatov in podelitvi pokalov sta se jim pridružila župan Mestne občine Slovenj Gradec in poslanec v državnem zboru gospod Matjaž Zanoškar ter podžupan Mestne občine Slovenj Gradec gospod Jurij Šumečnik.

Na koncu podelitve sta poveljniku GZMD, gospodu Branku Smrtniku, ob prejemu visokega odlikovanja kipca Matevža Haceta čestitala in ga nagovorila gospod Matjaž Zanoškar ter predsednik GZMD, gospod Franc Areh. Z aplavzom pa so ga nagradile vse tekmovalne enote.

Poveljnik, gasilke in gasilci njegove GZ in koroške regije mu iskreno čestitamo!

Ekipe po končanem tekmovanju

Poezija indijskega pesnika Rabindranatha Tagoreja

Milena J. Cigler

V petek zvečer, 5. junija, je ljubiteljsko gledališče Teharje priredilo recital znanega pesnika in Nobelovega nagrajenca Tagoreja. Recital sta dopolnili plesalki indijskih plesov plesne skupine Balem.

Spored je bil sestavljen iz spevov in pesmi iz zbirke Vrtnar, Žetev, Žrtveni spevi in Rastoči mesec v prevodu Alojza Gradnika.

Odlomek iz zbirke Vrtnar:

Ko mi je svetilka ob postelji dogorela, sem se prebudila z ranimi ptiči.

Sedla sem k odprtemu oknu s svežim vencem v razpuščenih laseh.

Mladi popotnik je prišel po cesti v rožnati jutranji megli.

Niz biserov je imel okrog vratu in sončni žarki so mu padali na teme. Postal je pred pragom in me vprašal z burnim vzkrikom:

»Kje je ona?«

Od samega sramu nisem mogla reči:

»Ona sem jaz, mladi popotnik, ona sem jaz.«

Mračilo se je in svetilka ni bila še prižgana.

Zamišljena sem si opletala lase. Mladi popotnik je prišel na svojem vozu v žaru zahajajočega sonca. Njegovi konji so se penili in prah je bil na njegovih oblacilih.

Stopil je z voza pred mojim pragom in vprašal s trudnim glasom: »Kje je ona?«

Od samega sramu nisem mogla reči:

»Ona sem jaz, trudni popotnik, ona sem jaz.«

Aprilska noč je. Svetilka gori v moji izbi.

Od juga pihlja nežen vetrček. Kričava papiga spi v svoji kletki.

Moj steznik je pisan kakor pavov vrat in moj plašč je zelen kakor mlada trava.

Sedim na tleh pri oknu in gledam na zapuščeno ulico.

V temno noč šepčem in šepčem: »Ona sem jaz, obupavajoči popotnik, ona sem jaz.«

Tagorejeve speve so bralci predstavili nežno kot rahel vetrček, tiho kot šepetanje valov in radostno ali obupavajoče, kot je narekovala beseda. Vsi smo poslušali in se potapljali v čarobne besede, marsikateremu so privrele solze v oči.

Spomnila sem se mladosti, ko sem te stihne ponavljala sede ob oknu s pogledom na cvetoče češnje in nisem vedela, kaj bi rada; polna mladostnega zanosa in želje, da bi spoznala svet. O, kako hitro so se uresničile te želje, da bi raje še enkrat sedela tako mlada ... in si nič želela.

Tudi plesalki sta prefinjeno in v skladu s tekstom odplesali svoj del in ko sem šla domov, sem si rekla: Vredno je bilo potruditi se na ta večer.

Srečko Frühauf predstavil svoj ustvarjalni opus

Mira Mori

V Knjižnici Dravograd se je 11. maja v novi Zgodbi mojega kraja predstavil Dravograjčan Srečko Frühauf. Koroški umetnik, ki zelo rad ustvarja v naravi. Njegova dela so živa in vesela. V njih odsevajo motivi Koroške.

V pogovoru z Janjo Širnik so obiskovalci odkrivali njegovo življenjsko zgodbo, njegovo ustvarjanje in povezanost z Dravogradom. Številnim obiskovalcem je bila všeč ravno njegova življenjska vnema in volja do ustvarjanja. Velik poudarek Frühauf daje svoji družini, na katero je zelo ponosen in nanjo navezan. V ozadju smo lahko opazovali fotografije iz njegovega življenja in spoznali, da je resnično vsestranski človek, ki ima za sabo zelo polno in plodno življenje. Udeležuje se likovnih delavnic tako v Sloveniji kot v tujini. Sodeluje pri oblikovanju razstav drugih umetnikov in pripravlja tudi svoje samostojne razstave.

Večer je kar prehitro minil. Obiskovalci so bili ponosni, da imajo v svoji sredi takšnega umetnika, ki ustvarja z dušo. V zahvalo je Knjižnici Dravograd podaril prekrasno sliko Njena strast.

Marija Galer

2. 4. 1923–7. 4. 2009

Sedaj ko vas smo izgubili, vemo, kako smo vas ljubili.

Vse se je prebujalo in se veselilo pomladi, toplih sončnih žarkov ter velikonočnih praznikov. Toda naš pomladni žarek je prekril črn oblak žalosti. Ustavilo se je zlato srce naše mame.

Pogumno je premagovala boleznj, prestala več operacij. Velikokrat smo trepetali za njeno življenje, pa se je le še vrnila med nas. Zato tudi tokrat nismo mislili, da bo bolezen močnejša od nje. Ko smo s solznimi očmi stali ob njeni bolniški postelji, gledali njeno trpljenje, je bila ena sama želja, da bi nas še enkrat pogledala ter z nami spregovorila. Upanje je bilo zaman. Njeno življenje je ugasnilo. Ostali sta nam praznina in žalost. Izgubili smo mamo, najboljšo prijateljico, naša tolažnico, vse, kar smo potrebovali.

Ko smo njeni otroci drug za drugim odhajali od doma in ko smo začeli spoznavati bolj trpke strani življenja, nas je vedno znala potolažiti. Tudi zadnja leta, ko je bilo težav že nekoliko manj, smo njeno toplino zelo potrebovali. Poleg vseh poti, katere smo prehodili, je bila najlepša tista, ki je vodila k mami. V majhno leseno kočico, v kateri je po očetovi smrti prebivala sama. V njej smo preživeli veliko veselih uric, včasih je imela pravo gnečo, ko smo jo vsi obiskali, zmeraj nas je bila vesela in čeprav smo slutili, da ni vedno najboljšega zdravja, se je vseeno rada pošalila z nami in nam postregla. Nikoli ne bomo pozabili, kako nas je znala ljubko pokarati, če nas predolgo ni bilo k njej, ko pa smo odhajali, je bila na koncu vedno prošnja: Pa le kmalu spet pridite.

Sedaj lesena kočica sameva, klopca pred njo je prazna, tudi iz dimnika se ne kadí več in njene ljube rožice bodo zaman čakale njenih nežnih rok, ki so jih zalivale.

Zelo jo bomo pogrešali. Bolečina je huda, srce se krči od žalosti, te vrstice, v katere sem strnila svojo bolečino, oblitvam s solzami. Mama sedaj počiva na lepih Pernicah v grobu, kamor smo pred osmimi leti položili tudi našega očeta.

Ko bo bolečina prehuda, bomo obiskali njen grob in jima prižgali lučko ter v molitvi z njima pokramljali.

Vedeli smo, da bo hudo, da bo tako hudo, nismo mislili.

Daleč tvoja sled od moje je ...
Da trta si, bi rad drevo bil,
da okoli mene veje bi ovila,
da reka si, bi rad bil ločje,
da v meni svoj nemir bi skrila.

Vse to so želje, ptice, ki utonejo v megli,
daleč tvoja sled od moje je poti.

Marija Pšeničnik

1930–2009

Pa bi nas Mojčin Franc tiho spomnil, da ni bilo vedno tako. Na življenjski poti Oskrdove Mojce se v dobrih 78 letih sledi niso oddaljevale, sledi, poti, vezi so se dotikale, tkale, prepletale, srečevale, dopolnjevale, podpirale ... Že pri prvih korakih 5-letnega dekliča, ki je prišel iz Močivja, pa pri radostnem sprejemanju bratcev in sestic, ubiranju steza na poti do šolskega hrama ali zaradi kakšnih drugih opravkov v dolini, med učenjem za poklic in pozneje pri vestnem opravljanju trgovske službe ... Sledi so se zarisovale pri spoštljivem srečevanju s sorodniki, pri hitenju na pomoč bolni tašči, pri nesebični negi staršev, bratranca, svaka, pri utrjevanju prijateljstev in zanesljivih sosedskih odnosov ... Pri dobrih 20 je pričela stopati po poti materinstva, pred tremi leti pa sta s Francem obudila zlat spomin na skupno pot v dobrem in slabem. Vse polno in vse več sledi njenih pridnih rok, sodelovanja pri umnem gospodarjenju in pomoči vsem, ki so je bili potrebni, se je kazalo pri Oskrdovih. V pravcati hiši odprtih vrat je živela Mojca, vedno sredi dela, vedno ljubezniva, vedno pripravljena poslušati, pomagati, svetovati, navduševati se nad drobnimi radostmi v življenju, nad čudežnimi zakonitostmi na njivi, polju, vrtni gredi, v gozdu, hlevu, v cvetličnem lončku ... Ni bila povezana le z ljudmi svoje generacije, z neverjetno pristnostjo se je zblížala tudi z mlajšimi in zelo mladimi, starejši pa so ji tudi vračali naklonjenost in spoštovanje. Srečna je sprejemala nove člane družine, zeta, vnukinji ... Hvaležna je bila, da je smela dočakati srečo mladega Tonjinega

materinstva. Kot bi Mojca vsak dan pritrjevala besedam, ki pravijo: »Sanjal sem in videl, da je življenje radost; vstal sem in videl, da je življenje služenje; služil sem in videl, da je v služenju radost!«

Žal ji je življenje prehitro vrinilo take misli: »Vem, da pride dan, ko se mi izgubi spred oči ta zemlja in se življenje tiho poslovi in mi potegne zadnjo zaveso čez oči!«

Zato se je v vseh, ki z njenim odhodom toliko izgubljate, oglasilo: Vse bolj daleč tvoja sled od naših je poti!

Nastaja pa nova pot, ki se nikoli ne oddalji, pot hvaležnega, spoštljivega, ljubečega spomina.

Zaspi, Mojca naša, zaspi!
Zapri se v tihe, globoke sanje,
ki si jih sanjala vse svoje dni!
Tu se dobrota plačuje z dobroto.
Tu se ne more zgoditi zlo!
Vzemi nas kdaj za trenutek vanje,
ko nam bo na tem svetu hudo!

Jožica Heber

SPOMIN

31. maja 2009 mineva leto dni, odkar nas je zapustil nadvse dober mož, brat, skrben oče in dedí

Janko Hovnik,

doma z Vrh pri Slovenj Gradcu.

Hvala vsem, ki se ga radi spominjate, obiskujete njegov grob, mu prižigate sveče in zanj molite.

Dragemu možu!

Res, minilo bo že leto dni,
le meni, kot bilo bi včeraj, se še zdi;
srce po tebi hrepeni,
bolečina v njem močno še skeli.
Brez tebe prazen je naš dom,
pozabila nikdar te ne bom,
solzne moje so oči, ko pomislim nate,
kar bil si, a več te ni;
želim si snidenja nad zvezdami!

Nežki Komprej v slovo

Praznina v srcu, praznina v hiši,
nikjer se tvoj korak ne sliši.
Odšla si tiho k Bogu, pustila lepe nam
spomine, da nič ni večno, vse na
svetu enkrat mine.

(Andreja Komprej)

V najlepšem mesecu maju, ko vse cveti in se je narava že dobro prebudila, se je po hudi in zahrbtni bolezni v 74. letu starosti za vedno izteklo življenje naši predragi mami in babici, tašči, sestri, teti, svakinji in dobri prijateljici ter znanki Nežki Komprej, rojeni Sovinc.

Nežka Komprej se je rodila 21. januarja, 1936 na Prevalnikovi domačiji na Zgornjem Razborju očetu Antonu in mami Antoniji kot predzadnja izmed šestih otrok.

Že kot otroku ji v življenju ni bilo z rožicami poslano, saj življenje na kmetiji v tistih časih ni bilo lahko. Komaj pet let je imela, ko se je pričela vojna in kot majhna deklica je že doživljala gorje vojnih časov. Najhujša nesreča pa je celo družino zaznamovala tik pred koncem vojne, marca 1945, ko jim je v bitki med partizani in Nemci pogorela celotna domačija. Ostali so brez vsega, zato so se začasno preselili k sosedu Razborniku, dokler niso zgradili novega doma in se preselili nazaj. Med vojno je obiskovala osnovno šolo na Razborju.

Življenje ji tudi kasneje ni prizanašalo, saj so bile razmere na kmetiji še vedno težke, kruha za številno družino pa je bilo malo. Odšla je s trebuhom za kruhom, najprej na kmetijo Ilant k teti v Lokovico pri Šoštanju, kjer jo je čakalo trdo delo. Med tem časom ji je l. 1955 umrl oče.

Iz Lokovice jo je pot vodila v Podgorje pri Slovenj Gradcu v gostilno pri Škrubeju, nato pa v Žerjav, ponovno v gostilno k Eisingerju, vendar delo ni bilo nikjer lahko. Po njenem pripovedovanju se ji je veliko bolje godilo v Črni v lekarni, kjer je kasneje gospodinjala in skrbela za malo Bojo. Poskrbela je tudi za Bojin sveti krst in bila njena botra.

Med bivanjem v Črni je spoznala svojega bodočega moža Rudija, s katerim se je 4. februarja l. 1961 v Črni poročila. Takrat se je preselila tudi na njegov dom, h Kompreju v Javorje. Še junija istega leta se jima je rodil sin Mirko, kasneje, l. 1965, hčerka Cvetka in l. 1973 najmlajša hči Andreja. Navajena trdega kmečkega dela in vzgajana v krščanskem duhu se je Nežka spoprijela z vsemi težavami in delom tudi v novem domu, na majhni, a strmi kmetiji, poleg tega pa je vzorno in z ljubeznijo skrbela za moža, otroke ter velikokrat tudi za tasta in taščo.

Ves čas se je rada vračala na rodni Razbor, v rojstno hišo k mami in najstarejšemu bratu Ivanu. Rada je obiskovala tudi svoje sestre Aniko, Minko, Cilko in brata Toneta.

Kruta usoda ji je v avgustu 1975 tragično vzela moža Rudija, od takrat pa si nikoli v življenju ni povsem opomogla. Ostala je sama z dvema šoloobveznima otrokoma Mirkom in Cvetko in najmlajšo, še ne dve leti staro hčerko Andrejo ter tastom in taščo. Le otroci so ji dajali voljo do življenja, da je prebrodila te hude čase, ob strani pa so ji stali tudi njeni in moževi sorodniki. Čeprav s skromnimi dohodki, je Nežka poskrbela, da so se vsi trije otroci izsolali in se kasneje osamosvojili. Mirko je kot najstarejši otrok s pomočjo Rudijevega očeta počasi pričel prevzemati prenekatero očetovo delo, tudi kmalu voziti traktor po tamkajšnjih strminah, za kar je Nežka mnogokrat trepetala in molila, da bi se vse srečno izteklo. Opogumila se je in pri 42 letih opravila vozniški izpit ter kupila avto, da je družini vsaj nekoliko olajšala življenje.

Ponovno jo je globoko prizadelo, ko ji je l. 1985 umrla mama, h kateri se je vedno lahko zatekla v težkih trenutkih. Tri leta kasneje sta v istem letu, 1988, umrli še tast in tašča. Sin Mirko je prevzel kmetijo in gospodaril naprej, mama Nežka pa je bila še vedno njegova desna roka pri vsakem delu. Rada je imela živali, ki niso smele biti nikoli lačne. Krmila in opazovala je ptice, ki so ji včasih tudi krajšale težke trenutke, ko so letale pred njenim oknom, in ljubila je rože.

Nežkinih ran v srcu še ni bilo konec, saj ji je oktobra 2006 nenadoma umrl najstarejši brat Ivan, gospodar njene rojstne domačije.

V začetku l. 2008 je Nežko pričela nase opozarjati kruta in zahrbtna bolezen. A imela je jekleno voljo, da ni klonila do zadnjega, in ves čas je imela upanje, da bo še bolje. S pomočjo otrok in njihovih družin ter ostalih sorodnikov in prijateljev je prenašala vse tegobe zdravljenja vse do konca svojih dni. Zadnje dni njenega življenja so ji trpljenje lajšali tudi v Splošni bolnišnici Slovenj Gradec, dokler se v ponedeljek, 4. maja, ni njeno srce dokončno ustavilo.

Nežka je bila skrbna gospodinja za vse svoje otroke in njihove družine, ko so bili še vsi doma, kasneje pa jih je tudi vedno z veseljem sprejemala v svoj topel dom in varno zavetje. Dokler je le še mogla, je velikokrat poskrbela za svojih pet vnukov, ki so se vedno radi vračali ob njeno toplo ognjišče. Bila je dobrotljiva in skromna ženska, ki je rada pomagala in postregla vsakemu, vse do svojih zadnjih moči.

Draga mama, zapustila si nas mnogo prerano. Hvala ti za vse, kar si nam ves čas dajala, ker si nas podpirala in nam pomagala prebroditi težke trenutke.

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame, babice, tašče in sestre Nežke Komprej se zahvaljujemo vsem, ki so ji v težkih trenutkih stali ob strani in ji pomagali, ko ni mogla več skrbeti sama zase, ter jo obiskovali in bodrili. Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za vso velikodušno pomoč in izrečene ter pisne besede tolažbe in sožalja v najtežjih trenutkih. Zahvaljujemo se vsem, ki ste jo spremljali na njeni zadnji poti, prinašali cvetje in sveče ter darovali za svete maše.

Hvala gospodu župniku mag. Tonetu Vrisku, ki jo je obiskal na domu, in gospodu župniku Leopoldu Koratu, ki jo je v zadnjih dneh obiskal v bolnici. Še enkrat prisrčna hvala g. župniku mag. Tonetu Vrisku za opravljen cerkveni obred. Zahvala velja ministrantom, pogrebni službi, pevcem za zapete žalostinke, praporščakom, trobentaču ter nosilcu križa in luči. Hvala tudi govornikom za poslovilne besede. Zahvaljujemo se za zvonjenje v Črni na Koroškem, v Javorju in na Razborju.

Iskrena hvala dr. Ani Fajmut ter osebju Zdravstvenega doma Črna na Koroškem. Hvala bolnišničnemu osebju Univerzitetnega kliničnega centra Maribor in Onkološkega inštituta Ljubljana. Posebna zahvala velja bolnišničnemu osebju Splošne bolnišnice Slovenj Gradec za lajšanje njenih zadnjih trenutkov.

Še enkrat iskrena hvala vsem, ki ste njej in nam kadar koli stali ob strani!

Žalujoci: sin Mirko, hčerki Cvetka in Andreja z družinami ter ostalo sorodstvo

Pavla Popič

1920-2009

Dočakala je devetinosemdeseto pomlad, čas, ki v nas prebujajo, ustvarja, dela nove načrte, in tiho odšla. Njeno bogato življenje, čeprav posuto s preprekami in bolečinami, je pustilo bogate darove v njenih otrocih Francu, Betki, Petru in Pavlu.

Pavla se je rodila na Trobijevi kmetiji, pri Štumpflu, v Podgorju 31. decembra 1920, na zadnji dan v tem letu kot zahvalno darilo svojim staršem. Tu je do svojega devetindvajsetega leta preživljala mladost, se učila modrosti življenja skozi delo, medsebojne odnose, vero in naravo, ki so ji dajali moči. Doživela je čas vojne, trpljenja, pomanjkanja človeškega dostojanstva. Te izkušnje so ji dale še več moči, še več spoštovanja do soljudi in na koncu še več dostojanstva.

V letu 1949 jo je Franc Popič popeljal na Breznikovo kmetijo v Raduše. Postala je žena in mati štirih otrok.

»Če je v duši luč, je tudi v človeku lepota. Če je v človeku lepota, je v hiši harmonija«. Te besede je Pavla znala preprosto in srčno udijaniti v življenju.

V letu 1968 je izgubila svojega moža Franca. Bolezen ne pozna meja, pride in vzame. Življenje pa teče naprej. Tako je tudi njeno; zbirala je iskricke srečnih trenutkov in nadaljevala pot svojega poslanstva: dati veliko ljubezni svojim otrokom in bližnjim. In to se ji je bogato obrestovalo. Skupaj z otroki je peljala kmetijo naprej, poskrbela za razvoj, poln hlev, nove stroje. Veselila se je uspehov svojih otrok v šolah in v poklicih, njihovih partnerjev. Nasmejalo se ji je devet vnukov in tudi že dva pravnuka.

Vsi smo jo globoko spoštovali; njeni otroci, sorodniki, sosedje, prijatelji.

Jože Lenart

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, tašče, babice in prababice

Pavle Popič, Breznikove iz Raduš, se iskreno zahvaljujemo za darovano cvetje, sveče, svete maše, za stiske rok in izrečeno sožalje.

Hvala gospodoma župnikoma Hermanu Mihu in Leopoldu Koratu za pogrebni obred, pevcem, godbi ter govorniku Jožetu Lenartu.

Žalujoči: Franc, Betka, Peter in Pavel z družinami, devet vnukov in dva pravnuka.

SPOMIN

Edo Pohovnikar

1937-2008

Eno leto že v grobu spiš,
a v naših srcih še živiš,
ni ure, dneva in noči,
povsod si z nami ti.
Solza, žalost, bolečina te zbudila ni,
ostala je praznina, ki hudo boli.

Žalujoči vsi tvoji

Hvala vsem, ki se ga spomnite, postojite ob njegovem grobu, mu naklonite lepo misel ali prižgete svečo.

Alojz Bračič

1938-2009

Popravek in opravičilo!

V Viharniku št. 3/09 je na strani 28 pod zahvalo svojcev ob smrti Alojza Bračiča izpadlo besedilo:

Žalujoči: žena Štefka in hčerka Bojana z družino

Prizadetim sorodnikom in bralcem Viharnika se iskreno opravičujemo!

Uredništvo

Ko si bil, smo bili popolni.
Opeharjeni za tvojo ljubezen, prisotnost živimo naprej;
v nas še živiš,
a nikoli ne bo več, kot je bilo prej.

SPOMIN

22. junija mineva dve leti žalosti, odkar nas je za vedno zapustil nadvse dober in skrben mož in oče

Anton Janšek

Njegove tople besede še vedno zvenijo v naših srcih, zavedamo pa se tudi, da so to lepi spomini na našega moža in očeta Antona, ki ga več med nami ni.

Vsem lepa hvala, ki postojite ob njegovem grobu.

Žalujoči: žena ter sinova in hčerke z družinami

Največji izziv v prihodnosti bo varna in zadostna pokojnina v starosti

Bernarda Dretnik, samostojna premoženjska svetovalka

V prid takšnemu razmišljanju govori tudi članek gospe Stevanije Kovačević, ki je bila nad višino svoje pokojnine tako šokirana, da je delila zgodbo z mediji (vir: Žurnal 24). Za 30 let dela, za katerega je bila zahtevana 5. stopnja izobrazbe in kjer je prejela plačo v povprečju 850 Eur, je zdaj dobila svojo prvo pokojnino v **višini 300 Eur!**

Zato pravijo nekateri naši ekonomisti, da so upokojenci nevarnejši od globalnega segrevanja in toplogrednih plinov ter da bo še posebej velik izziv v prihodnosti zagotoviti dovolj dela za vse.

Slovenska zakonodaja vsebuje tristebni sistem, in sicer:

- **prvi steber** – zavezujoč za vse zaposlene s prispevki in davki v okviru ZPIZ-a zagotavlja osnovno državno pokojnino;
- **drugi steber** – prostovoljni dodatni, ki ga je država uzakonila leta 2000 in ima predvsem namen varčevanja in osveščanja po potrebi za dodatno pokojnino;
- **tretji steber** – prostovoljne oblike varčevanj za dodatno pokojnino; urejen po sistemu medgeneracijske solidarnosti PAYG sistem, ki se financira s prispevki vseh delodajalcev in vseh delojemalcev. Sistem je bil ustanovljen z namenom, da posamezniku zagotovi osnovno socialno varnost na stara leta – **ali jo bo res?**

Državne pokojnine bodo v prihodnosti še bolj negotove:

- zaradi nujnih zakonskih sprememb pri prehodu iz vzajemnega na kapitalski sistem;
- ker se odmerena stopnja vztrajno znižuje (z 80 % na 72,5 % in še nižje v prihodnosti ...);
- ker se doba za upokojitev podaljšuje;
- ker se je razširilo obdobje za odmero pokojnine iz 10 najboljših na 18 najboljših **zaporednih let**;
- ker se zneski pokojnin ne bodo več usklajevali z rastjo cen – vsaj ne z realno inflacijo;
- ker je vplačnikov v blagajno vsako leto **manj**, prejemnikov pokojnine pa vsako leto **več**.

V trenutnem sistemu najbolj izgubljajo tisti, ki sedaj vplačujejo v sistem, kasneje pa bodo iznjega črpali veliko manj, kot črpajo tisti, ki so v pokoju danes! Starostne pokojnine naj bi namreč do leta 2025 upadle z današnjih 70 % plače na **40 %** plače. Do leta 2045 pa naj bi po nekaterih projekcijah dobivali le še 30 % svoje najboljše plače. Sistem medgeneracijske solidarnosti lahko deluje le, če je vsako leto več zaposlenih in vsako leto manj prejemnikov pokojnine, situacija pa je ravno obratna.

Zakon z letom 2000 namenoma opozarja na nujnost dodatnega varčevanja. V Sloveniji je v drugi steber vključenih kar 511.000 ljudi oz. 54 % delovno aktivnih. Problematika drugega stebra se izraža v visokih stroških, davčni (ne)ugodnosti in zajamčenih donosih (donos zadnjih 5 let je 3,4 %, izmerjena inflacija pa znaša 3,2 %). Tudi varna politika ni bila imuna na finančno politiko, kar se vidi v bonitetah obveznic, bank, zavarovalnic.

Kaj je nastalo iz 2.490 evrov, vloženi v pokojninske sklade

Mesečni vložek po 30 evrov v obdobju 1. 1. 2002–30. 11. 2008

	Pokojninska država	Prispevki	Neto dobiček	Stepla	Zavarovalna tveganja	Splošna država	Aktivna Slovenija
Vrednost premoženja 30. 11. 2008	2.974,20	2.873,42	2.842,26	2.735,22	2.725,18	2.689,38	2.637,00
Državni obdobji	-9,34	-9,31	-9,42	-21,95	-27,25	-26,89	-26,37
Davek na zavarovalniški sklad	-179,71	-171,62	-171,74	-165,27	-164,66	-162,50	-159,33
Dobitniški kapitalni dobiček	738,21	667,77	666,55	635,65	633,32	629,00	612,82
Izplačilo 30. 11. 2008	2.028,63	2.003,30	1.981,58	1.906,95	1.899,95	1.874,99	1.838,47

Razlika med vplačilom v pokojninske in izplačilom po odbitku vseh stroškov in davkov

▲ x 100

»Drugi pokojninski steber je bil napaka!« je v začetku februarja letos izjavil hrvaški premier Ivo Sanader, ko je ugotovil, da zavarovanci iz drugega stebra prejema **nižjo** pokojnino od tistih, ki v drugem stebru sploh **niso** varčevali! Z izjavo je Sanader strmglojavil borzni indeks in na glas izjavil tisto, kar velja za javno skrivnost! Vemo, da obvezno pokojninsko zavarovanje samo **ne bo** imelo funkcije **zagotavljanja življenjskega standarda**. Bo sicer postalo najmočnejši steber, ampak mladi generaciji sporočamo jasno in glasno: **poleg obveznega pokojninskega zavarovanja si morate zgraditi na kapitalu temelječ steber službeno ali zasebno oz. službeno in zasebno, da boste prejeli visok nivo storitev.**

Polovica že danes dobi manj kot 500 €

4 DELO
sobota, 17. maja 2008
cena 1,20 €

Razlika med povprečno plačo in pokojnino se povečuje
Pol upokojencev dobi manj kot 500 evrov

Vlada naj pretehta, kako zmanjšati revščino in zvišati varstveni dodatek, zahteva sindikat

Ljubljana – Sindikat upokojencev pri Zvezi svobodnih sindikatov (ZSSK) ugotavlja, da se razlika med povprečno plačo in pokojnino povečuje, revščina med upokojenci pa narašča. To potrjuje, da njihova opozorila v preteklih letih glede uresničevanja 150. in 150. b člena pokojninskega zakona niso bila uspešna. Podobno je bilo pri nepreglednem dodeljevanju socialnih transferjev in pokojnin po 232. členu zakona, ki se za številne upravičence zagotavlja iz državnega proračuna, prav tako pri letnem dodatku ter neplačanih oziroma odpisanih prispevkih za poslovanje Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZpiZ).

Sindikat se je zavezal za sporno simulacijo nčinov sprememb zakona na razpisnem posameznih uradih, ki so slabše materialni položaj upokojencev. Primer: konec leta 2008 je bila vsotična vsota prispevkov na 77,8 odstotka, lani je bilo 67,4 odstotno, če upoštevamo neto plače in neto pokojnine pa je 67,1 odstotno. Po poslednjih ZpiZ je februarja letos približno pod od 261.632 upokojencev ostalo 192.000 pokojnin in od

Razmere v Sloveniji so že danes alarmantne, a na njih ne opozarjajo ne politika ne gospodarstvo, temveč le posamezniki in nekateri časniki. V Sloveniji ljudje o pokojninskem varčevanju še vedno vedo premalo, čeravno se že zavedajo problematike. To izkoriščajo "prodajalci produktov", ki prodajajo razna varčevanja za pokojnino, ki daleč niso ustrezna vsakemu posamezniku in njegovemu osebnemu stanju.

Za učinkovito in potrebam prilagojeno premoženjsko svetovanje je potrebna analiza stanja vsakega posameznika, ki jo predpisujejo tako evropske smernice kot slovenska zakonodaja.

Posledice nepravilnega varčevanja so lahko katastrofalne za pokojnino namreč lahko varčujemo **samo enkrat!**

Otroci iz Leškega grabna (tretji del)

Marjan Čuješ

Da bi lažje razumeli že opisani karakter mojih staršev, bom pojasnil še nekaj dejstev iz njihovega življenja. Oče je prva leta svojega življenja prebival v avstrijskem Gradcu, ker je bil ded zaposlen v tamkajšnji tovarni čevljev. Iz tega obdobja vem za neko zgodbo, ki jo je pripovedovala babica. Tem zgodbam smo takrat zaradi naše vzgoje v strahu prisluhnili, medtem ko se današnja mladina ob takem pripovedovanju le nasmehne.

Ko je bil moj ded v začetku prve svetovne vojne vpoklican na soško fronto, je pred odhodom obupani babici dejal: »Franca, ne jokaj, vrnil se bom, če pa padem, ti pridem povedat, pa če svojo glavo kar v predpasniku prinesem!« Neke noči je moj oče, takrat star šest let, v spanju planil pokonci in zakričal: »Ata, ata, ata!«, nato je legel in mirno spal dalje. Babica nam je vedno zatrjevala, da je razločno slišala, kako je nekdo v kuhinji odpiral predale po omaricah, nato je tiho zaprl vrata, odšel po škripajočih stopnicah ter spodaj na lopi vzel kolo in se odpeljal. Tako je baje vsako jutro ravnal moj dedek, ki je bil tudi zelo skrben mož in je ob vrnitvi domov prinašal vse potrebščine. Ko je po dolgem času prispelo črno obrobjeno pismo, je vedela, da se ji je tisto usodno noč oglasil mož, kakor je bil obljubil. Dedek je bil v skupini, ki je minirala most in radi napake, ki jo vojak tega rodu lahko stori le enkrat, so šli z mostom vred v smrt vsi, ki so bili na njem. Eksplozija je opravila svoje delo tako temeljito, da od vojakov ni ostalo ničesar, njej pa le tisto žalostno vojaško sporočilo. Babica se je iz Gradca vrnila v rodno Podgorje, kjer je našla zatočišče pri svoji sestri. V Suhem Dolu, na žagi pri Grosu je oče odraščal, se naučil žagarskega poklica in furmanskega dela. Ko je spoznal svojo bodočo ženo, ki se je medtem izučila za šiviljo, sta si kaj kmalu osnovala družino. Desetletje pred drugo svetovno vojno je bilo zanj v vseh pogledih najbolj plodno. Dobila sta pet otrok in odplačala hišo v Leškem grabnu, kamor pa se nismo mogli takoj vseliti, kajti prejšnja lastnica je še ni bila voljna zapustiti. Oče je v tem času preživel dve težki operaciji želodca, in to je bila pravzaprav sreča za našo družino. S tako razrezanim trebuhom namreč ni bil sposoben za nemškega vojaka, pa tudi pred partizani je imel v tem pogledu mir. Ko je oče okrevljal, si je tik pred začetkom

druge svetovne vojne našel službo na železnici na Prevaljah, zato smo se morali vseliti v svoj novi dom. To pa brez zapletov ni šlo. Selil nas je avtoprevoznik Ivan Sekavčnik s Prevalj in z nami vred mirno čakal, dokler ni oče pripeljal v pomoč še dva nemška žandarja iz vasi, kajti bivša lastnica nas nikakor ni spustila v hišo. Ko sta policista pregledala vse potrebne papirje in ugotovila, da je oče res pravi lastnik te bajte, kupljene in plačane sicer že v tisti stari gnili Jugoslaviji, kot smo jo imenovali po končani vojni, sta celo sama pomagala izprazniti eno od dveh sob, ki ju je poleg male kuhinje hiša sploh premogla, da smo lahko namestili vanjo svoje borno imetje in v dveh posteljah prespali tam še nekaj noči. Verjetno se jima je smililo pet prestrašenih otrok na tovarnjaku, kajti vsi Nemci tudi niso bili brez srca, kar se je med vojno tudi večkrat pokazalo. Revni, skromni, pa vendar smo se na svojem novem domu počutili srečni. Prejšnja lastnica, čeprav velika privrženka nove oblasti, se je morala preseliti v gornje podstrešne sobe, da nam je od tam lahko še dolgo grenila življenje. Nova nemška in do Slovencev zelo stroga oblast je pač spoštovala pravni red in pogodbe, pa četudi so bile sklenjene v neki prejšnji ureditvi. Mirnega spanca pa moja starša nista imela. Gospa nad nami je oprezala za vsakim človekom, ki je prišel v hišo, ter venomer grozila, da nas bodo izselili, ker sodelujemo z »banditi«. To se k sreči ni zgodilo, še pravi čas pa se je sama umaknila v Nemčijo k svojima sinovoma in ji nakana, da ji bo ob spremembi oblasti ostala hiša, ni uspela.

Redkobesedni oče je bil v resnici velika dobričina. Za partizana, moža naše družinske prijateljice, je v kleti naše hiše uredil bunker. V tistem bunkerju, za katerega otroci seveda nismo smeli vedeti, je partizan preživel težke trenutke, še bolj pa njegova žena, ki je medtem skrbela zanj. Ta se je v ta namen s svojima otrokoma naselila v naš dom, zato da je vse bilo videti bolj verodostojno. Z očetom smo se medtem umaknili na prazno kmetijo na Breznici, k Ocvirku, kar pa nam ne bi veliko pomagalo, če bi Nemci odkrili bunker v naši hiši. Te nevarnosti se je oče zavedal, ne pa tudi mož, za katerega se je vse to dogajalo, saj če bi se, pozneje ne bi zapustil svoje družine in pozabil tudi na vse ostale, ki so zanj tako žrtvovali.

Z mojim odhodom k vojakom se na nek način končujejo zgodbe otrok iz Leškega grabna. Oče je pred mojo vrnitvijo hišo prodal in od ostarelega sorodnika kupil drugo, na lepi sončni lokaciji na današnjem Produ na Prevaljah. S tem je mami izpolnil še eno veliko željo. Vsa najboljša leta svojega življenja sta namreč

preživela po nekih senčnih soteskah. Najprej v Suhem Dolu, nato v Jazbini pri Žerjavu in nazadnje med Lešami in Prevaljami. Povsod v teh grapah smo imeli vode dovolj, v neurjih še preveč, tu pa nam je zaradi izkopa vodnega rova za reko Mežo in potrebe mežiškega rudnika presahnil še edini studenec v bližini hiše. Za pranje smo nato vodo zajemali iz potoka, za pitje pa na studencu, daleč na drugem bregu. Pri tem je seveda najbolj trpela mama s svojim gospodinjstvom za tako veliko družino. Mama je vedno najbolj pogrešala sonce, saj je odraščala v sončnem Šentanelu. Tukaj, Na Produ, pa ji je sijalo tudi v najkrajšem zimskem dnevu. Ko je utihnil njen šivalni stroj, se je rada posvetila pletenju, ker je pri tem opravilo lahko brala tudi knjige. Knjige so bile njena velika ljubezen, s pomočjo katere je premagala marsikatero življenjsko težavo, teh ji pa ni manjkalo.

Oče je sicer hišo prodal, ni se pa mogel znebiti tudi ostalih površin, ki so po tedanjih zakonih odnašale otroške dodatke, ne oziraje se na število otrok ali praktično uporabo teh zemljišč. To so vedeli tudi morebitni kupci, zato jih ni hotel prevzeti nihče. Niti zastoj! Tiste robove pod cesto, ki smo jih nekaj skrbno kosili za krmo, so ob širjenju ceste na Leše zasuli, ostalo pa so uničile hudourniške vode potoka. Zaradi širjenja ceste tudi hiša ne stoji več in tako je po očetovi smrti breg nad njo ostal meni. Bolj v spomin kot za potrebo.

Sedaj tam mimo prometa pešcev skoraj ni, vendar se pa še vedno najde kdo, da me ogovori in spomni na leško zgovornost, ki se je spominjam še iz otroških dni. »Ali čistiš to grmovje zaradi subvencij in greš po stopinjah tistih kmetov, ki so svoje površine zanemarili, zato da imamo sedaj višje davke tudi mi bajtlarji, ki nikoli nismo imeli niti pedi svoje zemlje?« me je zbudel mimoidoči znanec. Odvrnil sem mu: »Če oče pri petih otrocih ni bil upravičen do otroških dodatkov v mnogo težjih časih ravno zaradi teh strmih robov, potem si take pomoči jaz niti ne zaslužim, niti ne želim!« Medtem ko skrbim za ta breg, da se ne zaraste, obujam spomine na trpljenje svojih staršev. Tega, kar se v mladih letih nisem zavedal, mi sedaj povzroča slabo vest. Še posebej ko se spomnim, da nisem rad nosil gnoja v košu v ta breg. Drugače pa krompir, ki smo ga sadili »pod motiko«, če kdo od bralcev še ve, kaj to je, ni zrasel. Ko postopam tod, kjer je nekoč stala naša bajta, še vedno pomislim na dneve, ko smo tekali bosí po prvem snegu, dokler nas ni »zanohtalo« in smo noge nato tiščali v vedro z mrzlo vodo, da je bolečina popustila. Ali kako nas je oče sam strigel na škarpi pred hišo. To se je zgodilo vedno na koncu šolskega leta. Takrat je prinesel stol pred hišo,

Dedek Pavel s svojo družinico
pred odhodom na soško fronto
v prvi svetovni vojni

Mama in oče, kot se ju
najraje spominjam.

zraven pa zarjavel ročni strojček za striženje, z njim malo poškrta, nanj nalil petroleja, da je odplaknil rjo, nato pa se je začelo striženje »na balin« ali bolje puljenje las in cviljenje nas fantov. Dekleta je pustil pri miru, ker je z njihovimi lasmi imela dovolj dela mama, kadar so prinesle domov uši. Trdo česanje s petrolejem namazane glave gotovo tudi sestram ni dobro delo, ampak drugih metod nismo poznali, kot nismo trtili denarja za fantovske frizure, dokler smo te zadeve pustili urejati očetu, za katerega smo mislili, da ima vedno prav. Vedno pa le ni imel. Takrat ko je trdil, da je tekanje po novem snegu dobro za utrjevanje nog, se je že motil, sicer bi njemu na stara leta ostali obe nogi, tako pa nista, vključno temu da je toliko dal na stare metode. Ali pa je tudi sam nekoč po prvem snegu, zato ker ga je zeblo, skakal le po eni nogi, tako kot jaz, in se tudi on ni držal navodil svojih staršev?

Ne vem, kaj me vleče na ta, sedaj tako samotni kraj, kjer smo preživeli osemnajst let. Morda najdem tu mir in čas za razmišljanje, kot ga najde moja žena pri šivanju svojih gobelinov? Kdo ve?

Morebiti pa me daje le slaba vest, kajti odkar sem na robu gozda na neki smreki odkril trto, katero je oče pred davnimi leti zasadil, da bi nekoč otroci poizkusili svoje grozdje, me je le prizadelo. Tembolj, ker se je morala trta splaziti po travi in grmovju do prve smreke, da je lahko preživela ter se ognila dolgoletni zanemarjenosti. Trta je takrat sicer zrasla, a grozdi radi mrzlih letin niso dozoreli. Grozdi na smreki so bili ob času moje najdbe še kar užitni ali pa se mi je tako le zdelo ... Sedaj ko je trta zopet tam, kjer mora biti, pa so kot za kazen spet kisli! Kakor koli že, spomini na ta kraj v nas žive in lahko se zgodi, da se zgodba otrok iz Leškega grabna le ne bo končala z menoj. Morda se najde nekoč kak moj vnuk, ki bo iz istih razlogov začel sekati grmovje na zaraslem travniku, čeprav mu tega ne bo treba, in zraven bo razmišljal, kaj le je vodilo njegovega dedija, da je pred mnogimi leti počenjal prav to ... Pravega odgovora pa ne bo vedel, kot ga tudi jaz ne vem!

Konec

Balada o čebelah

Mojca Zupančič

*Zgodaj pomladi so čebele vzletele
nuja bila je vse huja.
Ob jutranjem soncu na kapljice rose
so stopale lahne, bose.*

*So božale mačice in lesko rumeno
kdo vedel bi, da je cvetje strupeno!*

*Nožice rumene, kot bi v sonce stopile,
kot bi v žamet svilen se ovile.*

*Sladko brenčanje nazaj v domovanje
na poti zmotila je smrt
popadale so – let je str.*

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharunik@gg-sg.si

Direktor:

Silvo Pritržnik

Glavna in odgovorna urednica:

Ida Robnik

Uredniški odbor:

Ida Robnik, Brane Širnik, Gorazd Mlinšek,
Jože Potočnik, Marta Krejan, Franc Jurač

Lektorica:

Marta Krejan, prof.

Fotografija na naslovnici:

Majda Ravnikar

Oblikovanje in grafična priprava:

Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:

ZIP center, d. o. o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je
Viharnik proizvod informativnega značaja (tč. tarifne številke 3).

Srečanje vojaških častnikov

Franc Jurač

Območno združenje slovenskih častnikov Mislinjske doline je v okviru letnega načrta dela organiziralo strokovno ekskurzijo v Maribor, kjer je udeležence sprejela 72. brigada slovenske vojske. Brigada je prikazala del svoje dejavnosti in oborožitve. Obiskovalci so se udeležili tudi proslave v spomin na dogodke 23. maja 1991 v Pekrah, ko so enote JLA iz učnega centra Pekre želele pregnati tedaj nastanjene prve slovenske vojake na služenju vojaškega roka.

Družinska srečanja

Franc Jurač

Velika Klevževa družina z Legna se je tudi letos zbrala na domači kmetiji, kjer jih je gospodinja Klevževa kmetije dobro pogostila. Na tak način utrjujejo svoje rodbinske vezi in z veseljem pozdravijo vsakega novega potomca.

V Završah so kuhali kopo

Franc Jurač

V Sloveniji vsako leto na isti dan oglari okoli petdeset oglarjev, ki zložijo in skuhamo po eno ali dve kopi. Spodbudno je, da pri tem zelo radi sodelujejo mladi oglarji, ki želijo nadaljevati tradicijo in ta običaj prenesti na svoje otroke. Že tretjič so oglarsko kopo prižgali tudi v senčnih Završah nad Mislinjo. Mladi Stanko Grobelnik skrbi, da se bo ta stara obrt ohranila v našem okolju.

Velika družina Temniških je svoje srečanje organizirala nasproti Klevževe domačije. Prijetno popoldne so preživeli podobno kot Klevževi, saj je na srečanje prišlo več kot sto sorodnikov.

Stanko Grobelnik (desno) in Justin Borovnik (levo)

Se vidimo doma.

PREMOŽENJSKO ZAVAROVANJE
Z OSEBNO IN PRAVNO ASISTENCO

www.ZavarovalnicaMaribor.si • 080 19 20

asistenca doma